

Dokazovanie
v trestnom konaní

Obvinený

JUDIKATÚRA

doc. JUDr. Miloš Deset, PhD.

Vzor citácie: Dokazovanie v trestnom konaní – Obvinený – Judikatúra/Deset, M.,
Žilina: EUROKÓDEX, s. r. o., 2021, 497 s.

„Spravodlivosť je pevná a trvalá vôľa priznávať každému,
čo mu právom patrí.“

Ulpianus Domitius

Dokazovanie v trestnom konaní – Obvinený – Judikatúra

Judikatúru zostavil: doc. JUDr. Miloš Deset, PhD.

Žilina: EUROKÓDEX, s. r. o., september 2021. 497 s.

ISBN 978-80-8155-105-5

www.eurokodex.sk

Predhovor

Pri spracovaní tohto výberu súdnych rozhodnutí som vychádzal z toho, že osoba, proti ktorej sa vedie trestné konanie a ktorá sa v závislosti od štádia trestného konania označuje ako podozrivá, obvinená, obžalovaná a odsúdená, disponuje najväčším penzom informácií o trestnom čine, ktorý sama spáchala. Iba páchatel' trestného činu najlepšie vie, aký mal motív spáchať trestný čin, ako sa na trestný čin pripravoval, čo robil bezprostredne pred spáchaním trestného činu, akým spôsobom spáchal trestný čin, ako sa ho prípadne snažil utajiť a čo robil bezprostredne po jeho spáchaní. Svedkovia sú spravidla schopní svedčiť iba o niektorých epizódach jeho konania v rámci skutkového deja, ktoré vnímali svojimi zmyslami a ktoré sa odrazili v objektívnej realite. Vyšetrovatelia, znalci a technici prostredníctvom vyhľadávania, zaistovania a dekodovania kriminalistických stôp sú zasa schopní až následne objasniť páchatel'om spáchaný trestný čin na základe zmien – kriminalistických stôp – ktoré páchatel' trestného činu spôsobil (vytvoril) svojim konaním. Objasňovanie trestného činu je totiž objasňovaním minulej udalosti – dovoľm si povedať, že to do značnej miery platí aj pre situácie, v ktorých sú páchatelia prichytení pri páchaní trestných činov alebo bezprostredne po ich spáchaní. (Od výsledkov práce policajtov, znalcov a technikov zasa závisí nielen objasnenie trestných činov a zistenie ich páchatel'ov, ale aj unesenie dôkazného bremena prokurátormi v konaniach pred súdom.)

Berúc do úvahy všetky tieto skutočnosti sa domnievam, že výsluch obvineného (osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie) je nezastupiteľným dôkazným prostriedkom, prostredníctvom ktorého môžu orgány činné v trestnom konaní a trestné súdy získať informácie, ktoré by inak nezískali, resp. ktorých získanie iným spôsobom by bolo o poznanie náročnejšie (z kriminalistického i trestno-procesného hľadiska).

Samozrejme, že obvinený si môže zvoliť aj pasívnu formu obhajoby a využiť svoje právo nevypovedať, ale to nič nemení na fakte, že ak by sa rozhodol vypovedať, mohol by svojou výpoveďou poskytnúť orgánom činným v trestnom konaní a trestným súdom nenahraditeľné informácie o trestnom čine.

Ak sa však rozhodne vypovedať, pre jeho výsluch platia medzinárodné, ústavno-právne i trestno-procesné štandardy, pri ktorých dodržaní môže byť jeho výsluch považovaný za zákonný a ktoré sú o. i. zahrnuté v tejto zbierke súdnych rozhodnutí.

No nielen na výsluch obvineného je zameraná táto zbierka súdnych rozhodnutí. Zaoberá sa právami obvineného vo všeobecnosti ako subjektu trestného konania, právami obvineného pri jeho výsluchu i pri vykonávaní iných dôkazov, ako napr. pri výsluchu svedkov alebo iných dôkazov. Bez ohľadu na to, či je právo na obhajobu realizované prostredníctvom materiálnej obhajoby alebo formálnej obhajoby. A bez ohľadu na to, či tieto dôkazy svedčia v prospech obvineného alebo v jeho neprospech.

autor

O autorovi

Doc. JUDr. Miloš Deset, PhD.

Študoval na Katedre trestného práva a kriminológie Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave na dennom doktorandskom štúdiu od roku 2006 do roku 2009 a odvtedy pôsobil na tejto katedre ako odborný asistent a po úspešnej habilitácii v roku 2018 na nej pôsobí ako docent. Od roku 2019 do roku 2021 bol aj členom Katedry trestného práva, kriminológie, kriminalistiky a forenzných disciplín Právnickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. Učí trestné právo hmotné, trestné právo procesné, kriminológiu a kriminalistiku. Ako doktorand sa vo svojej vedeckej a publikačnej činnosti venoval témam, ako napríklad organizovaný zločin, domáce násilie, ekonomická kriminalita a rôznym trestno-procesným otázkam. Ako odborný asistent pokračoval v skúmaní problematiky organizovaného zločinu, zaoberal sa aj niektorými kriminologickými otázkami, terorizmom či hmotnoprávnou úpravou vrážd, pri ktorých skúmal najmä pohnútku a vopred uváženu pohnútku. Publikoval aj na rôzne trestno-procesné témy týkajúce sa najmä prostriedkov zabezpečovania informácií dôležitých pre trestné konanie v súvislosti s právom na súkromie. Je zodpovedným riešiteľom jedného vedecko-výskumného projektu VEGA a spoluriešiteľom ďalších vedeckých projektov VEGA a APVV. Počas svojho pôsobenia v akademickej oblasti absolvoval jednomesačný študijný pobyt na Právnickej fakulte Karlovej univerzity v Prahe, dvojtýždenný študijný pobyt na Fakulte práva a politických vied Teheránskej univerzity v Teheráne a aktívne sa zúčastnil viacerých medzinárodných vedeckých konferencií, napríklad v Oxforde, Viedni, Barcelone, Prahe, Brne, Olomouci, Bratislave, Banskej Bystrici, Košiciach a v Trnave.

Obvinený v trestnom konaní – judikatúra

Výber 60 súdnych rozhodnutí je zameraný na výsluch obvineného, ale tiež na súvisiace práva obvineného vo všeobecnosti ako subjektu trestného konania, a tiež na práva obvineného pri jeho výsluchu i pri vykonávaní iných dôkazov, ako napr. pri výsluchu svedkov alebo iných dôkazov.

Obsah

1 POSTAVENIE OBVINENÉHO

1	Dôsledky obvinenia, vznik a dôsledky povinnej obhajoby.....	1
2	Náležité naplnenie práva na obhajobu z hľadiska „rovnosti zbraní“	7
3	Odmietnutie obžaloby a vrátenie vecí prokurátorovi	10
4	Právo neprispievať k vlastnému obvineniu. Dôkaz dychovou skúškou	14
5	Povinná obhajoba - ustanovenie obhajcu a zrušenie ustanoveného obhajcu.....	22
6	Spáchanie trestného činu „na chránenej osobe“ a „na viacerých osobách“. Použiteľnosť priznania obvineného mimo konania o dohode o vine a treste. Poľahčujúca okolnosť priznania sa páchatel'a ...	31
7	Podmienky a význam uznesenia o začatí trestného stíhania vo veci	37
8	Doručovanie v trestnom konaní.....	42
9	Jednotlivé zložky práva na obhajobu	47
10	Nedoručenie uznesenia odvolacieho súdu obvinenému	56
11	Odmena za úkon právnej služby „prevzatie a príprava obhajoby vrátane prvej porady s klientom“. Náhradný obhajca	64
12	Výpoveď svedka	68
13	Právne účinné vzdanie sa práva na preštudovanie spisu obvineným. Dôvod na (ne)odmietnutie obžaloby. Všeobecná povinnosť svedčiť	75
14	Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. k/ Tr. por. ako porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom v zmysle § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por.	80
15	Poradie záverečných rečí na hlavnom pojednávaní a dovolací dôvod	89
16	Zmena v zložení senátu po povolení obnovy konania	92
17	Nenaplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. v prípade späťvzatia návrhov na doplnenie dokazovania obvineným alebo jeho vyhlásením, že nemá návrhy na doplnenie dokazovania	98
18	Využitie riadneho opravného prostriedku ako podmienka podania dovolania	103
19	K podmienkam, za ktorých možno do konania pribrať tlmočníka v zmysle § 28 Tr.por. v znení novely č. 558/1992 Zb.	108
20	Zjednotenie v otázke možnosti/nemožnosti priznania poľahčujúcich okolností podľa § 36 písm. n) a písm. l) Trestného zákona v prípade prijatia vyhlásenia obžalovaného o uznaní viny podľa § 257 ods. 1 písm. b) alebo písm. c) Trestného poriadku.....	110

21	Účel zásady prezumpcie nevinny a nemožnosť jej porušenia postupom súdu, ktorý je v súlade s ústavou a zákonom	121
22	Zjednotenie v otázke, či sa uznesenie o začatí trestného stíhania podľa § 199 ods. 1 Tr. por. môže týkať skutku, u ktorého sa predpokladá, že už bol spáchaný ako trestný čin, alebo okrem uvedenej alternatívy tiež aj skutku, ktorého spáchanie ako trestného činu sa ešte len v budúcnosti predpokladá	130
23	Rozsah prieskumnej povinnosti sudcu pre prípravné konanie a postup prokurátora v zmysle § 79 ods. 2, ods. 3 Tr. por.	153
24	Preklad písomnosti a právo na obhajobu	157
25	Uplatnenie zásady ne bis in idem v prípade konania o činoch, ktoré nie sú trestnými činmi podľa § 9 Trestného zákona	162
26	Pojem „čin“ vo vzťahu k pokračovaciemu trestnému činu.....	167
27	Podmienky pre trvanie dlhšie trvajúcej väzby	209
28	Svedecká výpoveď obžalovaného, ktorá sa neskôr stala procesne nepoužiteľným dôkazným prostriedkom	222
29	Úloha Ústavného súdu SR pri posudzovaní oprávnenosti väzby.....	230
30	K akceptovateľnosti výpovedí spolupracujúcich spoluobvinených	245
31	Trestný rozkaz	258
32	Inštitút primeraného obmedzenia nahradzujúceho väzbu v kontexte požiadavky ústavnej konformnosti	268
33	Subsidiarita ústavnej sťažnosti - Námetka nepoužiteľnosti dôkazu v trestnom konaní	274
34	Dôvod útekovvej väzby	283
35	Osobné vypočutie sťažovateľa o nových skutočnostiach v konaní o sťažnosti proti rozhodnutiu o väzbe.....	294
36	Prekážka ustanovenia spoločného obhajcu viacerým obvineným.....	307
37	Skutková veta a odôvodnenie rozsudku v trestnom konaní	318
38	Prednostné a urýchlené rozhodovanie súdu o väzbe (lehota na rozhodnutie nadriadeného súdu o sťažnosti proti uzneseniu o väzbe)	333
39	Rýchlosť konania vo väzobnej veci a spravodlivý proces	348
40	Nedostatok zákonného zastúpenia osoby, ktorej spôsobilosť na právne úkony bola obmedzená	358
41	Nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia o vine za dopravnú nehodu.....	369
42	K dôvodnosti obvinenia ako materiálnemu predpokladu vzatia do väzby.....	377
43	Nedoručenie dôvodov sťažnosti prokurátora.....	391
44	Predkladanie spisov a zásada neodkladného a urýchleného rozhodovania	398

2 VÝSLUCH OBVINENÉHO

45	Bezpečnostná prehliadka podľa policajného zákona a získanie dôkazov pre trestné konanie.....	405
46	Právo na obhajobu a výsluch utajeného svedka. Obsah právnej vety odsudzujúceho rozsudku	411
47	Výsluch obvineného ako neodkladný úkon.....	419
48	K preskúmaniu rozhodnutia súdov	424
49	Povinnosť mlčanlivosti advokáta. Podmienky výsluchu pôvodne podozrivého ako svedka	428
50	Účasť obhajcu a neodkladný úkon	436
51	Porušenie práva posledného slova	441
52	Právo obhajovať sa prostredníctvom obhajcu.....	444
53	Odstraňovanie rozporov vo výpovedi obžalovaného alebo svedka. Domová prehliadka	452
54	Účasť obhajcu na úkonoch prípravného konania.....	462
55	Účasť obhajcu na úkonoch v prípravnom konaní	465
56	Výsluch svedka pred vznesením obvinenia, právomoc verejného činiteľa	468
57	Použitie detektora lži pri výsluchu obvineného.....	476
58	Účel a použitie výsluchu podozrivého, ktorý bol zadržaný.....	480
59	K rozhodovaniu sudcu pre prípravné konanie o návrhu prokurátora na predĺženie lehoty trvania väzby	485
60	Vylúčenie obvineného (obžalovaného) z fyzickej účasti na výsluchu svedka s osobitným statusom	490

POSTAVENIE OBVINENÉHO

Dôsledky obvinenia, vznik a dôsledky povinnej obhajoby

I. Vydaním uznesenia o vznesení obvinenia vznikajú povinnosti policajta a im zodpovedajúce práva obvineného (§ 34 Tr. por.), prípadne aj jeho obhajcu, uvedené v § 213 Tr. por. Keďže sťažnosť proti uzneseniu o vznesení obvinenia nemá odkladný účinok (§ 184 ods. 2, § 185 ods. 2, § 206 Tr. por.), obvinený vstupuje do tejto procesnej pozície aj pred oznámením uvedeného uznesenia. Z toho tiež vyplýva, že pri prvom kontakte s obvineným je policajt povinný ho poučiť a tiež zistiť, či si obvinený nevolí obhajcu aj v prípade, keď jeho obhajoba nie je povinná. Ak si obvinený v takom prípade zvolí obhajcu alebo požiada o jeho ustanovenie a zvolený alebo ustanovený obhajca požiada podľa § 213 ods. 3 Tr. por. o účasť na úkonoch v prípravnom konaní, je nutné vykonať úkony, ktorých sa žiadosť týka, za prítomnosti obhajcu okrem prípadu, keď vykonanie úkonu nemožno odložiť a vyrozumie obhajcu nemožno zabezpečiť. V prípade zvolenia obhajcu alebo žiadosti o jeho ustanovenie v prípravnom konaní neskôr, postup uvedený v predchádzajúcej vete sa použije od okamihu doručenia splnomocnenia alebo žiadosti o ustanovenie obhajcu podľa § 40 ods. 2 Tr. por. konajúcemu orgánu činnému v trestnom konaní.

II. Povinná obhajoba z dôvodu väzobného stíhania obvineného (§ 37 ods. 1 písm. a/ Tr. por.) vzniká až vykonateľnosťou rozhodnutia sudcu pre prípravné konanie alebo súdu o vzatí do väzby (§ 83 ods. 1, ods. 3, § 184 ods. 2 Tr. por.), nepôsobí spätne a nemá preto vplyv na zákonnosť predchádzajúcich úkonov.

Súvisiace ustanovenia: § 34, § 40, § 184, § 185, § 206, § 213

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky
z 21. februára 2012, spisová značka: 2 Tdo 5/2012

I. Vydaním uznesenia o vznesení obvinenia vznikajú povinnosti policajta a im zodpovedajúce práva obvineného (§ 34 Tr. por.), prípadne aj jeho obhajcu, uvedené v § 213 Tr. por. Keďže sťažnosť proti uzneseniu o vznesení obvinenia nemá odkladný účinok (§ 184 ods. 2, § 185 ods. 2, § 206 Tr. por.), obvinený vstupuje do tejto procesnej pozície aj pred oznámením uvedeného uznesenia. Z toho tiež vyplýva, že pri prvom kontakte s obvineným je policajt povinný ho poučiť a tiež zistiť, či si obvinený nevolí obhajcu aj v prípade, keď jeho obhajoba nie je povinná. Ak si obvinený v takom prípade zvolí obhajcu alebo požiada o jeho ustanovenie a zvolený alebo ustanovený obhajca požiada podľa § 213 ods. 3 Tr. por. o účasť na úkonoch v prípravnom konaní, je nutné vykonať úkony, ktorých sa žiadosť týka, za prítomnosti obhajcu okrem prípadu, keď vykonanie úkonu nemožno odložiť a vyrozumie obhajcu nemožno zabezpečiť. V prípade zvolenia obhajcu alebo žiadosti o jeho ustanovenie v prípravnom konaní neskôr, postup uvedený v predchádzajúcej vete sa použije od

okamihu doručenia splnomocnenia alebo žiadosti o ustanovenie obhajcu podľa § 40 ods. 2 Tr. por. konajúcemu orgánu činnému v trestnom konaní.

II. Ak nejde o prípad povinnej obhajoby a obvinený po zákonom poučení nereflektuje na možnosť zvoliť si obhajcu alebo požiadať o jeho ustanovenie, pominie potreba reparácie porušenia práva na obhajobu opätovným výsluchom svedka, ktorý bol vypočutý po vznesení obvinenia (§ 34 ods. 1 veta piata Tr. por.). Takú výpoveď svedka, ktorý odoprel vypovedať, možno na hlavnom pojednávaní prečítať podľa § 263 ods. 4 Tr. por.

III. Povinná obhajoba z dôvodu väzobného stíhania obvineného (§ 37 ods. 1 písm. a/ Tr. por.) vzniká až vykonateľnosťou rozhodnutia sudcu pre prípravné konanie alebo súdu o vzatí do väzby (§ 83 ods. 1, ods. 3, § 184 ods. 2 Tr. por.), nepôsobí spätne a nemá preto vplyv na zákonnosť predchádzajúcich úkonov.

IV. Dôvodný predpoklad, že svedka nebude možné vypočuť v konaní pred súdom (§ 213 ods. 1 Tr. por.), resp. na hlavnom pojednávaní (§ 263 ods. 1 písm. a/ Tr. por.), sa týka okolnosti osobnej účasti svedka na výsluchu, nie možného využitia práva odoprieť vypovedať podľa § 130 Tr. por.

Najvyšší súd Slovenskej republiky označeným uznesením dovolanie obvineného J.K. proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 27. januára 2011, sp. zn. 2 To 50/2010, podľa § 382 písm. c/ Tr. por. odmietol.

Z odôvodnenia

Napadnutým uznesením Krajský súd v Prešove (ďalej len krajský súd) podľa § 319 Tr. por. zamietol odvolanie obžalovaných J.K. a S.K. proti rozsudku Okresného súdu Poprad (ďalej len okresný súd) zo 14. decembra 2009, sp. zn. 5 T 77/2009.

Rozsudkom okresného súdu bol obžalovaný J.K., trvale bytom v P., uznaný vinným zo spáchania zločinu týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1, písm. a/, písm. b/, písm. c/, ods. 2 písm. d/ Tr. zák., prečinu sexuálneho zneužívania podľa § 202 ods. 1 písm. a/ Tr. zák., prečinu porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1, ods. 2 písm. b/ Tr. zák. a prečinu nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1, ods. 2 písm. a/ Tr. zák. a obžalovaná S.K., trvale bytom V., uznaná vinnou zo spáchania zločinu týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1, písm. a/, písm. b/, písm. c/, ods. 2 písm. d/ Tr. zák., ktoré spáchali tak, ako je uvedené v bodoch I. až IV výroku rozsudku súdu prvého stupňa.

Za to súd uložil obžalovanému J.K. podľa § 208 ods. 2 Tr. zák. úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 14 rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia, taktiež trest prepadnutia vecí - sekery (kálačky) a uložil mu povinnosť nahradiť poškodenému M.Š., škodu vo výške 7,30 eur. Obžalovanej S.K. súd podľa § 208 ods. 2 Tr. zák. uložil trest odňatia slobody v trvaní 7 rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia.

Proti uzneseniu krajského súdu podal dovolanie obvinený podaním obhajkyne z 13. septembra 2011, doručeným okresnému súdu 16. septembra 2011.

Ako právny dôvod dovolania označil dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c/ a písm. g/ Tr. por.

Vecne argumentuje nasledovne:

„Ako vyplýva zo zápisnice o trestnom oznámení zo dňa 4. decembra 2008, poškodená V.V. podala v predmetnej veci trestné oznámenie dňa 4. decembra 2008, a to v čase od 10.30 hod. do 12.45 hod.

Následne v ten istý deň, t.j. 4. decembra 2008, v čase od 14.30 hod. do 15.45 hod. bol vyšetrovateľom realizovaný výsluch poškodenej V.V. už ako svedka. V súvislosti s týmto výsluchom som už na pojednávaní poukazoval na skutočnosť, že výsluch svedka V.V. bol

realizovaný pred vznesením obvinenia, teda skôr ako som bol obvinený. Skôr ako mi bolo doručené uznesenie o vznesení obvinenia voči mne, teda tento výsluch, ktorý bol vlastne podkladom pre uznanie viny a následné uloženie trestu vo výške 14 rokov je z procesného hľadiska v konaní pred súdom nepoužiteľný. V tejto súvislosti poukazujem na príslušné ustanovenia Trestného poriadku (§ 33 Tr. por.), a to, že ako obvinený môžem byť označený a stíhaný až po vznesení obvinenia a po doručení uznesenia o začatí trestného stíhania.

Dňa 4. decembra 2008 som bol telefonicky vyrozumený pracovníkom PZ SR (nejednalo sa o vyšetrovateľa), že sa mám dostaviť na Úrad kriminálnej a justičnej polície v Poprade.

Je pravdou, že mi uznesenie o vznesení obvinenia bolo po mojom príchode doručené dňa 4. decembra 2008 (o 17.15 hod.), čo však bolo až potom ako vypovedala V.V. ako svedok.

Môj výsluch, ako vyplýva zo zápisnice zo dňa 4. decembra 2008, začal o 17.15 hod. a trval do 20.40 hod. Moja osobná sloboda bola obmedzená o 17.45 hod. dňa 4. decembra 2008 a ako obvinený som bol zadržaný dňa 4. decembra 2008 o 20.50 hod.

Zo zápisnice o výsluchu svedka V.V. vyplýva, že jej výsluch ako svedka skončil o hodinu a pol (t.j. 90 minút) skôr, ako mi bolo doručené uznesenie o vznesení obvinenia. Jej výsluch, ako vyplýva zo zápisnice o výsluchu svedka zo dňa 4. decembra 2008 sa konal od 14.30 hod. do 15.45 hod, teda nemohla proti mne (ako obvinenému) vypovedať ako svedok skôr ako som bol obvinený, resp. táto jej výpoveď je procesne nepoužiteľná, nebola urobená voči konkrétne obvinenej osobe.

V tejto súvislosti poukazujem na skutočnosť, že V.V. nikdy viac proti mne nevypovedala, a to ani v rámci prípravného konania a ani v konaní pred súdom. Keďže jej výpoveď bola vykonaná ešte pred vznesením obvinenia, bez prítomnosti obhajcu a nikdy viac nevypovedala, nebolo možné napr. ani odstrániť rozpory vyplývajúce z jej výpovede zo dňa 4. decembra 2008 a výpoveďou svedka pána K., ktorý vypovedal na hlavnom pojednávaní dňa 30. novembra 2009 (viď zápisnica z 30. novembra 2009 str. 18 posledný riadok – napr. rozpor medzi tým, na aký účel si V. požičala peniaze. V. tvrdila, že na školské pomôcky a svedok K., že na rozbité okno). Pokiaľ je zrejmé z jej výpovede, že klamala, nie je teda vylúčené, že klamala aj v iných tvrdeniach.

Pokiaľ sa jedná o výpoveď ďalšej poškodenej S.M. zo dňa 5. decembra 2008, ktorý bol realizovaný v čase od 13.30 hod. do 13.50 hod., je taktiež z procesného hľadiska nepoužiteľná, pretože aj v danom prípade bolo porušené moje právo na obhajobu. Je síce pravda, že už som v čase jej výsluchu bol obvinený zo spáchania skutkov kladených mi za vinu, ale jej výsluch vzhľadom na skutočnosť, že moja sloboda bola obmedzená, nebol úkonom neodkladným a bolo možné ho realizovať neskôr, t.j. v čase kedy som už bol zastúpený obhajcom. Poukazujem na skutočnosť, že v čase od 4. decembra 2008 do 8. decembra 2008 (4 dni), kedy som bol uznesením Okresného súdu v Poprade vzatý do väzby, som bol zadržaný a umiestnený v CPZ. Nemal som obhajcu a napriek tomu vyšetrovateľ vykonával úkony, ktoré neboli neodkladné, čím podľa môjho názoru porušil moje právo na obhajobu. V tejto súvislosti poukazujem na skutočnosť, že svedkyňa S.M. pri výsluchu dňa 29. apríla 2009 za prítomnosti obhajcu vypovedala ináč ako pri výsluchu dňa 5. decembra 2008. ktorý sa konal bez prítomnosti obhajcu.

Ako Odôvodnenie rozsudku Okresného súdu v Poprade zo dňa 14. decembra 2008. sp. zn. 5 T 77/2008, vyplýva, súd uveril prvotnej výpovedi (zo dňa 4. decembra 2008 pred vznesením obvinenia) svedkyne V.V. a S.M. (5. decembra 2008). Poukazujem na skutočnosť, že svedkyne V.V. a S.M. na hlavnom pojednávaní využili ustanovenie § 130 ods. 1. ods. 2 Tr. por. a nevypovedali. V tejto súvislosti však poukazujem na skutočnosť, že podľa môjho názoru V.V. a tiež aj S.M. nemali právo odmietnuť vypovedať ako svedok. Ako z ustanovenia § 130 ods. 1 Tr. por. vyplýva: „právo odoprieť výpoveď ako svedok má príbuzný obvineného v priamom rade, jeho súrodenec, osvojiteľ, osvojenec, manžel a druh“. Medzi mnou a V.V. a S.M. takýto vzťah neexistuje.

Tiež podľa môjho názoru nie je možné hovoriť ani o tom, že by V.V. moju ujmu pociťovala ako ujmu vlastnú, pretože ako vyplýva zo znaleckého posudku MUDr. M.K., MUDr. K.A., PhDr. D.H. č. 10/2009 v časti sociálna anamnéza poškodená V.V. uviedla, že ma nenávidela od prvej chvíle. Akákoľvek moja ujma uvedenej svedkyne teda zjavne spôsobuje skôr potešenie než ujmu. Tento dôvod pre odopretie výpovede teda neprichádza do úvahy.

Podľa môjho názoru v danom prípade je možné výpoveď svedkyne V. voči mne oddeliť od výpovede týkajúcej sa jej matky, t.j. mojej manželky, odsúdenej S.K. Vzhľadom na túto skutočnosť som toho názoru, že pochybil súd I. stupňa, ak na hlavnom pojednávaní nevykonal dôkaz výpoveďou svedkyne, ale v súlade s § 263 ods. 4 Tr. por. prečítal výpoveď svedkyne V.V. Týmto úkonom podľa môjho názoru bolo porušené moje pravo na obhajobu a v konaní bol ako hlavný proti mne použitý nezákonný dôkaz (výpoveď pred vznesením obvinenia).

V tejto súvislosti poukazujem na skutočnosť, že po mojom vzatí do väzby dňa 8. decembra 2008 bola V.V. zverená do opatery svojmu biologickému otcovi J.V., neskôr bola umiestnená v krízovom centre v L.M., a to z dôvodu, že jej biologický otec nezvládol jej výchovu. Ako z listinných dôkazov vyplýva, V. bola problémovým dieťaťom od útleho detstva (viď. lekárska správa).

Na základe tejto skutočnosti a hlavne skutočnosti, že nie som s V.V. a S.M. v priamom príbuzenskom a ani v obdobnom vzťahu, som bol rozhodnutím Okresného súdu v Poprade dňa 17. júna 2009 prepustený z väzby na slobodu.“

Na základe uvedeného obvinený navrhuje dovolaciemu súdu vysloviť podľa § 386 Tr. por. porušenie zákona v neprospech obvineného, napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť na opätovné prerokovanie a rozhodnutie.

K dovolaniu sa vyjadril okresný prokurátor v Poprade, ktorý ho navrhuje zamietnuť ako nedôvodné, pričom odkazuje na odôvodnenie rozhodnutí okresného a krajského súdu.

Zákonný zástupca (otec) poškodenej V. – J.V. vo vyjadrení k dovolaniu komentuje a negatívne hodnotí správanie menovanej po jej prepustení z krízového centra, keď žila v jeho domácnosti. Vyjadruje pochybnosť, či sa dá veriť jej výpovedi.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len najvyšší súd) ako dovolací súd (§ 377 Tr. por.) vec predbežne preskúmal podľa § 378 Tr. por. a zistil, že nie je dôvod na rozhodnutie podľa § 382 písm. a/, písm. b/ alebo písm. d/ až písm. f/ Tr. por. Zároveň však už pri predbežnom prieskume zistil, že je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371, v tomto prípade ods. 1 Tr. por. V prvom rade je potrebné uviesť, že pokiaľ sa v niektorých pasážach dovolania namieta hodnotenie dôkazov, resp. správnosť zistenia skutkového stavu, tieto otázky sa vymykajú z rámca dovolacieho prieskumu pri dovolaní podanom podľa § 371 ods. 1 Tr. por. (viazanosť dovolacieho súdu správnosťou a úplnosťou zisteného skutku v zmysle § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por.).

Dovolací súd zistil, že podmienka predchádzajúceho uplatnenia namietaných okolností, uvedená v § 371 ods. 4 Tr. por., resp. § 371 ods. 3 Tr. por. v znení účinnom pred 1. septembrom 2011 - § 567j ods. 7 Tr. por., je splnená.

Okolnosť vyluchu svedkyne V. v rámci trestného stíhania proti obvineným, teda po vznesení obvinenia ich osobám:

Je pravdou, že v uznesení o začatí trestného stíhania podľa § 199 ods. 1 Tr. por. a zároveň vznesení obvinenia podľa § 206 ods. 1 Tr. por. zo 4. decembra 2008 je podrobnejšie popísaný spôsob, akým postupoval obvinený pri sexuálnom zneužívaní maloletej V. chytaním za prsia (oproti predchádzajúcej zápisnici o trestnom oznámení), a to uvedením denného času keď k tejto udalosti dochádzalo (okolo 18.00 hod.) a príležitosti, pri ktorej sa to stávalo. Tieto údaje sú obsiahnuté vo výpovedi svedkyne z toho istého dňa, keď už vypovedala v konaní vedenom proti obvineným. Tu bola riadne poučená podľa § 130 Tr. por.

a prehlásila, že napriek tomu, že ide o jej matku a nevlastného otca, neodmieta vo veci oboch obvinených vypovedať, a vypovedať bude.

Okolnosť časovej postupnosti výskytu dotknutých údajov, ako vyplýva zo spisového materiálu však neznamená, že uznesenie o vznesení obvinenia bolo vyhotovené dodatočne po výsluchu svedkyne. Svedčí o neúplnosti zápisnice o trestnom oznámení, pričom však príslušný údaj si mohol konajúci vyšetrovateľ zapamätať pri podávaní trestného oznámenia svedkyňou V. aj bez jeho zápisničnej protokolácie (v zápisnici o trestnom oznámení), alebo poznačiť mimo tejto zápisnice. V uvedenom smere je signifikantné, že v popise skutku v bode 2/ uznesenia o vznesení obvinenia je uvedené, že obvinený chytal poškodenú za prsia, keď umývala riad. V zápisnici o jej následnom svedeckom výsluchu, vykonanom už po vydaní uznesenia o vznesení obvinenia však menovaná vypovedá, že k ňou popísanému sexuálnemu obťažovaniu dochádzalo, keď stála pri umývadle a umývala sa. Nejde teda u tejto okolnosti o presný odraz zápisnice o výsluchu svedkyne v dotknutom uznesení, naopak, ide o (aj keď z hľadiska trestnosti činu nie podstatnú) nepresnosť.

Nemožno z tohto hľadiska konštatovať, resp. potvrdiť, že k výsluchu svedkyne došlo pred začatím trestného stíhania, ktoré tu bolo vykonané jedným uznesením spoločne so vznesením obvinenia. Nejde teda o nesúlad so zákonom vo vzťahu k výpovedi svedkyne prečítanej na hlavnom pojednávaní podľa § 263 ods. 4 Tr. por. Ako už bolo uvedené, poučenie svedkyne podľa § 130 Tr. por. a jej konkrétne vyjadrenie voči obom obvineným je v zápisnici uvedené.

Nedošlo v tejto súvislosti ani ku porušeniu práva na obhajobu, ani o vykonanie dôkazu, na ktorom je rozhodnutie založené iným než zákonným spôsobom. Nie je teda splnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c/ alebo g/ Tr. por., ani iný dovolací dôvod.

Obhajobné práva vo vzťahu k výsluchu svedkýň V. a M.:

Vydaním uznesenia o vznesení obvinenia vznikli povinnosti policajta a im zodpovedajúce práva obvineného, prípadne obhajcu uvedené v § 213 Tr. por. Keďže sťažnosť proti uzneseniu o vznesení obvinenia nemá odkladný účinok (§ 184 ods. 2, § 185 ods. 2, § 206 Tr. por.), obvinený vstupuje do tejto procesnej pozície aj pred oznámením dotknutého uznesenia.

Policajt teda mohol v súvislosti so súčasným začatím trestného stíhania „vo veci“ (§ 199 ods. 1 Tr. por.) vykonávať všetky úkony podľa Trestného poriadku (§ 199 ods. 5 Tr. por.). Zároveň však bol povinný zistiť, či si obvinený (ktorýkoľvek z obvinených) nevolí obhajcu (v čase výsluchu sv. V. nešlo o povinnú obhajobu podľa § 37 Tr. por.), a ak áno, rešpektovať oznámenie obhajcu podľa § 213 ods. 3 Tr. por. o využití práva podľa odseku 2 tohto ustanovenia (ak by oznámenie obhajcu o účasti na úkonoch bolo učené).

K tomuto postupu nedošlo, keďže obaja obvinení boli vypočutí až po výsluchu svedkyne.

Zároveň však platí, že obaja obvinení pri svojich výsluchoch, pri ktorých im bolo oznámené vznesenie obvinenia výslovne uviedli, že si obhajcu nevolia a nežiadajú o jeho ustanovenie (teda z dôvodu nedostatku prostriedkov podľa § 40 ods. 2 Tr. por.).

Ak by si niektorý z obvinených zvolil obhajcu alebo požiadal o jeho ustanovenie z vyššie uvedeného dôvodu a obhajca by požiadal o účasť na úkonoch v prípravnom konaní, bolo by nutné výsluch svedkyne V. v prípravnom konaní zopakovať za prítomnosti zvoleného alebo ustanoveného obhajcu.

Tým, že žiaden z obvinených pri svojom výsluchu (4., resp. 5. decembra 2008) nereflektoval na možnosť zvoliť si obhajcu alebo dať si ustanoviť obhajcu podľa § 40 ods. 2 Tr. por., pominula potreba reparácie porušenia práva na obhajobu opätovným výsluchom V.V. Opätovný výsluch by sa totiž uskutočnil v rovnakej situácii, teda bez prítomnosti obhajcu, čo nemá z hľadiska obhajobných práv žiaden materiálny význam a týmto opätovným výsluchom by nemohlo dôjsť k splneniu podmienok podľa § 213 ods. 2, ods. 3 Tr. por. Nevyužitím práva

zvoliť si obhajcu teda došlo v tomto smere ku konvalidácii porušenia procesných práv obvineného (§ 34 ods. 1 veta piata Tr. por.). Okrem prípadov povinnej obhajoby je totiž zastúpenie obhajcom v trestnom konaní právom obvineného, nie jeho povinnosťou.

Povinnosť povoliť osobnú účasť obvineného na výsluchu svedkyne V. uvedená v § 213 ods. 1 Tr. por. nevznikla, nakoľko nebol daný dôvodný predpoklad, že menovanú nebude možné vypočuť v konaní pred súdom. Na hlavnom pojednávaní svedkyňa aj vypočutá bola, avšak odmietla vypovedať, čoho sa týka ďalšia časť odôvodnenia tohto uznesenia.

Dôvodný predpoklad, že svedka nebude možné vypočuť v konaní pred súdom (§ 213 ods. 1 Tr. por.), resp. na hlavnom pojednávaní (§ 263 ods. 1 písm. a/ Tr. por.) sa týka okolnosti osobnej účasti svedka na výsluchu, nie možného využitia práva odmietnuť vypovedať podľa § 130 Tr. por.

Pokiaľ neskôr (8. decembra 2008) vznikol dôvod povinnej obhajoby podľa § 37 ods. 1 písm. a/ Tr. por. vzatím obvinených do väzby, nepôsobí táto okolnosť retrospektívne a nemá vplyv na súlad so zákonom predchádzajúcich úkonov.

Lehoty väzby uvedené v § 76 ods. 6 a ods. 7 Tr. por. začínajú v zmysle odseku 10 tohto ustanovenia plynúť už odo dňa zadržania alebo zatknutia obvineného. Takto (teda spätne) sa posudzuje začatie plynutia väzobnej lehoty z hľadiska posúdenia jej dĺžky na účely rozhodovania o už prebiehajúcej väzbe podľa § 76 ods. 2 až 5, ods. 8 a 9 Tr. por.

Povinná obhajoba z dôvodu väzobného stíhania obvineného (§ 37 ods. 1 písm. a/ Tr. por.) vzniká až vykonateľnosťou rozhodnutia sudcu pre prípravné konanie alebo súdu o vzatí do väzby (§ 83 ods. 1, ods. 3, § 184 ods. 2 Tr. por.). Obvinený si však už po svojom zadržaní alebo zatknutí môže obhajcu zvoliť, alebo požiadať o jeho ustanovenie pre nedostatok prostriedkov na úhradu trov obhajoby podľa § 40 ods. 2 Tr. por. (čo obaja obvinení v preskúmvanej veci odmietli).

Svedkyňa V. bola napriek vyššie uvedenému opätovne vypočutá už aj v prípravnom konaní, avšak, rovnako ako na hlavnom pojednávaní, odmietla vypovedať.

Výsluch svedkyne V. zo 4. decembra 2008 teda bol vo vyššie uvedenom, dovolaními namietanom smere vykonaný v súlade so zákonom (resp. účinky súladu so zákonom boli vyvolané popísanou konvalidáciou), čím bola splnená tomu zodpovedajúca podmienka pre čítanie zápisnice o výsluchu svedkyne z prípravného konania na hlavnom pojednávaní, uvedená v § 263 ods. 4 Tr. por.

To, čo bolo v súvislosti so vznikom povinnej obhajoby a povolením účasti obvineného na výsluchu svedka uvedené vo vzťahu k výsluchu svedkyne V. zo 4. decembra 2008, platí i o výsluchu svedkyne M. z 5. decembra 2008. Išlo o výsluch vykonaný už nielen po vznesení obvinenia, ale aj po vypočutí oboch obvinených, pričom ešte nevznikol dôvod povinnej obhajoby a žiaden z obvinených si obhajcu nezvolil. Zároveň absentoval dôvodný predpoklad, že svedkyne nebude možné vypočuť v konaní pred súdom.

Z hľadiska súladu so zákonom v zmysle § 263 ods. 4 Tr. por. bolo teda aj zápisnicu o tomto výsluchu možné na hlavnom pojednávaní prečítať. Nie je teda opäť splnený žiaden z uplatnených, ani žiaden iný dovolací dôvod. Len na dôvažok a bez vplyvu na výsledok rozhodnutia dovolacieho súdu je potrebné podotknúť, že v čase výpovede sv. V., teda 4. decembra 2008, skutočne už bola vo veku šestnástich rokov, v čom nie je správna argumentácia odôvodnenia napadnutého rozsudku.

V ďalšej časti odôvodnenia sa dovolací súd zaoberá právom svedkýň V. a M. odoprieť výpoveď.

Náležitě naplnenie práva na obhajobu z hľadiska „rovnosti zbraní“

Od páchatela trestného činu, u ktorého sú dôvodné pochybnosti o jeho duševnom zdraví, nemožno reálne očakávať, že je, a bude schopný náležite realizovať svoje právo na obhajobu. Preto je povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní a súdu zaručiť mu riadny a spravodlivý proces dôsledným rešpektovaním ustanovenia § 37 ods. 2 Tr. por. Ak tak policajt, prokurátor alebo súd nepostupujú už od zistenia okolností svedčiacich o dôvodoch povinnej obhajoby podľa § 37 ods. 2 Tr. por., porušujú zásadným spôsobom nielen právo obvineného na obhajobu, ale aj zásadu „rovnosti zbraní“, ktorá musí byť v každom štádiu trestného konania dodržaná a v konaní realizovaná.

Súvisiace ustanovenia: § 37

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky
z 5. decembra 2006, spisová značka: 1 Tpo 86/2006

§ 194 ods. 1 písm. a/ Tr. por. zrušil uznesenie Okresného súdu Martin z 10. novembra 2006, sp. zn. Tp 102/2006 o vzatí obvineného M.CH. do väzby z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. c/ Tr. por. a podľa § 79 ods. 1 Tr. por. prepustil obvineného z väzby na slobodu.

Z odôvodnenia

Napadnutým uznesením Okresný súd Martin rozhodol o vzatí obvineného M. Ch. do väzby podľa § 72 ods. 2 Tr. por. z dôvodu uvedeného v § 71 ods. 1 písm. c/ Tr. por.

Proti tomuto uzneseniu podal riadne a včas sťažnosť obvinený, ktorú bližšie písomne neodôvodnil. Na podklade podanej sťažnosti krajský súd podľa § 192 ods. 1 Tr. por. preskúmal správnosť výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým sťažovateľ podal sťažnosť, a konanie predchádzajúce týmto výrokom napadnutého uznesenia. Zistil tak, že sťažnosť obžalovaného je dôvodná.

Po splnení prieskumnej povinnosti krajský súd konštatuje, že rozhodnutie okresného súdu o vzatí obvineného do väzby nie je správne a zákonné.

Obvinený M. Ch. bol vzatý do väzby uznesením Okresného súdu Martin, sp. zn. Tp 102/2006 z 10. novembra 2006 podľa § 72 ods. 2 Tr. por. z dôvodu uvedeného v § 71 ods. 1 písm. c/ Tr. por. Väzba začala obvinenému plynúť 8. novembra 2006 o 14.50 h. a vykonáva ju v Ústave na výkon väzby v Ružomberku. Obvinený je stíhaný uznesením vyšetrovateľa ÚJKP OR PZ 886/OVK-MT-2006 z 8. novembra 2006 pre zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a/ Tr. zák., na tom skutkovom základe, ako je uvedené v uznesení o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia.

Z doposiaľ zabezpečených dôkazov, najmä z výpovedí poškodenej I. Ch., svedkýň V. Š. a Z. S., ale i z lekárskej správy o zraneniach poškodenej, vyplýva dôvodné podozrenie, že stíhaný skutok, právne posúdený ako zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a/ Tr. zák., spáchal práve obvinený M. Ch. V tomto smere teda krajský súd nemá žiadne pochybnosti o dôvodnosti trestného stíhania menovaného. Podľa § 37 ods. 2 Tr. por. obvinený musí mať obhajcu aj vtedy, ak to považuje súd a v prípravnom konaní prokurátor alebo policajt za nevyhnutné najmä preto, že majú pochybnosť o spôsobilosti obvineného náležite sa obhajovať.

Z trestného spisu je zistiteľné, že obvinený sa od malička liečil na psychiatrii. Zo správy Psychiatrickej nemocnice v K. vyplýva, že u obvineného diagnostikovali nediferencovaný

typ schizofrénie. Zo správy Psychiatrickej kliniky v M. vyplýva, že u obvineného ide o disharmonický vývoj osobnosti, osobnosť nezrelú s črtami emočnej nestability, impulzívny typ - Hyperkinetická porucha ťažkého stupňa v anamnéze. Zo správy MUDr. E. F. vyplýva, že obvinený bol pre duševnú poruchu a následné poruchy správania opakovane hospitalizovaný na psychiatrickej klinike. Obvinený nemá narušené základné psychické funkcie a uvedomuje si následky svojho konania.

Nadriadený súd je toho názoru, že od 9. novembra 2006, kedy sa orgány prípravného konania - policajt a prokurátor, ako aj sudca pre prípravné konanie dozvedeli o všetkých vyššie uvedených okolnostiach vznikla pochybnosť o duševnom zdraví obvineného a vyplynula nutnosť, aby obvinený mal obhajcu, a aby s obhajcom pokračovali v ďalších štádiách trestného konania.

Krajský súd pripomína, že väzba je zásadným zaisťovacím inštitútom a predstavuje výrazný zásah do základného práva jednotlivca na osobnú slobodu. Je nevyhnutné, aby obvinený na uplatnenie svojho práva na obhajobu mal obhajcu aj v tých prípadoch, keď sú pochybnosti o jeho spôsobilosti náležite sa obhajovať. Zásada práva na obhajobu vyjadrená v ustanovení § 2 ods. 9 Tr. por. je zásadou ústavnou (čl. 50 ods. 3 Ústavy SR) ako aj Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a vzťahuje sa na celé trestné konanie. Jej zabezpečenie je povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní ako aj súdu, keďže právo na obhajobu je dôležitým predpokladom zistenia skutkového stavu, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, ako aj predpokladom vydania zákonného a spravodlivého rozhodnutia.

Zo záznamov i správ na č.l. 29-30, 31, 32, 33, ktoré zabezpečil už vyšetrovateľ vyplýva i toto: „Pacient - M. Ch., pre duševnú poruchu a následné poruchy správania opakovane hospitalizovaný na Psychiatrickej klinike v M., naposledy v júni 2006“. Na hospitalizáciu bol odoslaný psychiatrom MUDr. E.F. s diagnózou: „Nediferencovaný typ schizofrénie“. „Bol hospitalizovaný na Psychiatrickej klinike MFN v M. od 6. apríla 2006 do 19. apríla 2006 a od 6. júna 2006 do 30. júna 2006 s diagnózami „Adaptačná porucha“ a „Emočne nestabilná porucha osobnosti - Hyperkinetická porucha ťažkého stupňa v anamnéze“. „Na posúdenie rozpoznávacích a ovládacích schopností je potrebné požiadať o vypracovanie odborného posudku“. Z takýchto správ vyplývajú veľmi vážne pochybnosti o kvalite duševného zdravia obvineného M. Ch. a už vyšetrovateľovi a prokurátorovi muselo byť zrejmé, že v ďalšom konaní bude úplne nevyhnutné zabezpečiť vyšetrovanie duševného stavu obvineného.

Takéto informácie majú ale aj iný procesný dopad a to bezpodmienečnú nutnosť rešpektovať ust. § 37 ods. 2 Tr. por., podľa ktorého musí mať obvinený obhajcu aj vtedy ak to považuje súd a v prípravnom konaní - prokurátor alebo policajt za nevyhnutné najmä preto, že majú pochybnosti o spôsobilosti obvineného náležite sa obhajovať.

Ustanovenie § 37 ods. 2 Tr. por. obsahuje per analógiám všeobecnú subsidiárnu smernicu pre riešenie otázky, kedy obvinený musí mať obhajcu. Toto ustanovenie sa vzťahuje na celé trestné konanie pred vyšetrovateľom, prokurátorom, sudcom pre prípravné konanie i súdom.

S ohľadom k citovaným správam vznikli a boli aj dôkazne podložené pochybnosti o spôsobilosti obvineného M. Ch. náležite sa obhajovať a teda už 9. novembra 2006 vznikol u menovaného dôvod povinnej obhajoby v zmysle § 37 ods. 2 Tr. por.

Od páchatel'a trestného činu, u ktorého sú dané pochybnosti o kvalite duševného zdravia (to platí všeobecne, nielen v tomto prípade), nemožno dôvodne očakávať, že je a bude schopný aspoň primerane realizovať svoje právo na obhajobu, a práve preto je povinnosťou štátu zaručiť mu riadny a spravodlivý proces - práve dôsledným rešpektovaním ustanovenia § 37 ods. 2 Tr. por. Ak tak vyšetrovateľ či prokurátor neučinia už od vzniesenia obvinenia, využívajú tak psychickú labilitu páchatel'a a porušujú zásadu „rovnosti zbraní“, ktorá musí

byť v každom štádiu trestného konania dodržaná a v samotnom procese realizovaná aj postupom podľa ustanovenia § 37 ods. 2 Tr. por.

Pri ustanovení obhajcu obvinenému v prípade povinnej obhajoby už v prípravnom konaní nie je možné postupovať tak váhavo, aby sa tým zmaril zmysel povinnej obhajoby, ale je nutné postupovať s čo najväčším urýchlením, aby sa obhajcovi zabezpečila reálna možnosť vykonávať svoje práva, najmä právo účasti pri výsluchu obvineného už od vznesenia obvinenia, v konkrétnej veci už pri výsluchu pred sudcom pre prípravné konanie pri rozhodovaní o návrhu prokurátora na vzatie obvineného M. Ch. do väzby.

Po tom ako sa vyšetrovateľ, prokurátor i sudca pre prípravné konanie oboznámili s listinami o narušení duševného zdravia obvineného bolo ich povinnosťou ihneď - bezodkladne umožniť obvinenému realizovať právo na obhajcu zvolením si obhajcu resp. ustanovením obhajcu. Keďže tak neučinil vyšetrovateľ ani prokurátor bolo povinnosťou sudcu pri prípravnom konaní ešte pred výsluchom obvineného M. Ch. zabezpečiť mu obhajcu v zmysle § 37 ods. 2 Tr. por. Nakoľko tak neučinil došlo pri výsluchu obvineného na Okresnom súde Martin, k nerovno-vážnemu a nespravodlivému stavu, keď sudca vypočúval psychicky narušeného jedinca za prítomnosti prokurátora znalého práva. Obvinenému boli tak vytvorené (zrejme nie úmyselne) absolútne nespravodlivé podmienky účasti na procesnom úkone, keď sa nemohol účinne a erudovane (prostredníctvom obhajcu) obhajovať.

Takýto postup vyšetrovateľa, prokurátora i sudcu pre prípravné konanie nemá nič spoločné so spravodlivým procesom tak ako to predpokladá čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a je nutné konštatovať, že bolo závažným spôsobom porušené právo obvineného M. Ch. na spravodlivý proces v dôsledku vážneho porušenia jeho práva na obhajobu v zmysle § 2 ods. 9 Tr. por., čl. 50 ods. 3 Ústavy SR, čl. 40 ods. ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 3 písm. b/, c/ Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Za takéhoto stavu krajský súd uzatvára, že každé konanie súdu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu a Dohovorom garantovaného práva na spravodlivý proces, z čoho tiež vyplýva, že nemožno neprávom dosahovať právo.

Výsluch obvineného M. Ch. pred sudcom pre prípravné konanie nebol vykonaný v súlade so zákonom, nakoľko minimálne sudca mal pred rozhodnutím dostatok času na ustanovenie obhajcu a teda nemožno tomuto úkonu, v konkrétnej veci prisúdiť postavenie neodkladnosti (takým by mohli byť napríklad rozhodnutie sudcu u ktorého možno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti) a preto takýto dôkaz (výsluch obvineného) nemožno označiť za dôkaz získaný zákonným spôsobom a preto ani nemohol v ďalšom slúžiť ako podklad pre pozitívne rozhodnutie o návrhu prokurátora.

Zabezpečenie zásady práva na obhajobu je povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní a súdu. Keďže právo na obhajobu je dôležitým predpokladom zistenia skutkového stavu veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti ako aj predpokladom vydania zákonného a spravodlivého rozhodnutia. Dôkazy s podstatnými procesnými nedostatkami sú absolútne neúčinné.

Sudca pre prípravné konanie v predmetnej veci rozhodol aj na podklade výsluchu obvineného, ktorý bol vykonaný v rozpore so zákonom a teda pri rozhodovaní vychádzal z absolútne neúčinného dôkazu a preto nemohol vydať zákonné a spravodlivé rozhodnutie.

Krajský súd pri rozhodovaní o sťažnosti obvineného nemohol prehliadnuť porušenie práva obvineného M. Ch. na obhajobu a preto musel nezákonné rozhodnutie okresného súdu zrušiť a obvineného M. Ch. prepustiť z väzby, aby tak nepretrvávalo ďalšie nezákonné zotrvávanie menovaného vo väzbe.

Odmietnutie obžaloby a vrátenie veci prokurátorovi

I. Okolnosť, či výsledky vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania odôvodňujú postavenie obvineného pred súd (§ 234 ods. 1 Tr. por.) je vecou úvahy prokurátora, ktorej opačnou alternatívou z hľadiska dokázania viny vo vzťahu ku skutkovým zisteniam je zastavenie trestného stíhania podľa § 215 ods. 1 písm. a/ alebo písm. c/ Tr. por.

II. Porušenie povinnosti zistiť skutkový stav bez dôvodných pochybností a na to nadväzujúcich povinností orgánov činných v trestnom konaní ustanovených v § 2 ods. 10 Tr. por. nie je procesnou chybou v zmysle § 241 ods. 1 písm. f/ Tr. por., respektíve § 244 ods. 1 písm. h/ Tr. por. a nie je sankcionované rozhodnutím o odmietnutí obžaloby a vrátení veci prokurátorovi podľa naposledy označených ustanovení. Sankciu v tomto prípade predstavuje neunesenie dôkazného bremena prokurátorom v súdnom konaní, a to vo vzťahu ku všetkým skutkovým zisteniam, relevantným ako kvalifikačný moment z hľadiska uznania viny, čomu zodpovedá výrok súdu podľa § 285 písm. a/ alebo písm. c/ Tr. por., alebo skutková a kvalifikačná úprava žalovaného činu v prospech obžalovaného.

III. Procesnou chybou (§ 241 ods. 1 písm. f/, § 244 ods. 1 písm. h/ Tr. por.) sa rozumie nedodržanie závažných formálnych náležitostí postupu a úkonov v právnom konaní. Úprava práv obhajoby, ktorej porušenie je zákonom demonštratívne uvedené ako procesná chyba, sa odvíja od ustanovení § 34 ods. 1 Tr. por. (práva obvineného) a § 44 ods. 2 Tr. por. (práva obhajcu).

Súvisiace ustanovenia: § 34, § 44, § 215, § 234, § 241, § 244

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 2. apríla 2014, spisová značka: 2 Tost 4/2014

O sťažnosti prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu z 10. januára 2014, sp. zn. PK-2T/46/2013, rozhodol Najvyšší súd SR tak, že podľa § 194 ods. 1 písm. b/ Tr. por. napadnuté uznesenie zrušil a Špecializovanému trestnému súdu uložil, aby vo veci znovu konal a rozhodol.

Z odôvodnenia

Napadnutým uznesením rozhodol Špecializovaný trestný súd tak, že podľa § 244 ods. 1 písm. h/ Tr. por. súd odmieta obžalobu prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky č. k. VII/2 Gv 60/13-126 zo dňa 25.09.2013 a vracia vec prokurátorovi, pretože zistil závažné procesné chyby, najmä, že boli porušené ustanovenia zabezpečujúce práva obhajoby.

Proti uzneseniu podal v zákonnej lehote sťažnosť prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, ktorý túto sťažnosť aj písomne odôvodnil.

V sťažnosti rekapituluje obsah odôvodnenia napadnutého uznesenia a polemizuje s ním. Dôvody v ňom uvedené nepovažuje za závažné procesné chyby, spočívajúce najmä v porušení ustanovení zabezpečujúcich práva obhajoby.

Odmieta potrebu doplniť v prípravnom konaní dokazovanie vo vzťahu k legalite a legitimitate zadováženia a použitia CD a DVD odovzdaných vyšetrovateľovi svedkom S., vo vzťahu k motivácii svedka S. na oznámenie údajnej trestnej činnosti a s tým súvisiacich aktivitách,

vo vzťahu k objasneniu reálneho obsahu toho, čo malo byť predmetom nadmerného odpočtu DPH, najmä vo vzťahu k výške ponúknutého úplatku, či nadmerné odpočty boli alebo neboli vyplatené v súlade so zákonom, teda aj či ich uplatňovanie vychádzalo z reálnych alebo fiktívnych obchodov a aký skutočný prospech mali obvinení dosiahnuť z vyplatených nadmerných odpočtov.

Ohľadom týchto otázok prokurátor spochybňuje viazanosť Špecializovaného trestného súdu „právnym názorom najvyššieho súdu“, uvedeným v uznesení o vzatí obvinených do väzby.

Vzdoruje tvrdeniu Špecializovaného trestného súdu o pochybení prokurátora, ktorého obžaloba neobsahuje vyhodnotenie dokazovania vo vzťahu k obrane obvinených, čím sa prejavila jeho jednostrannosť.

Popiera aj konštatáciu napadnutého uznesenia o porušení práva obhajoby nedostatkom dôkazných podkladov pre spravodlivé rozhodnutie súdu, tým, že výsledky prípravného konania neodôvodňujú postavenie obvineného pred súd, jednostrannosťou obžaloby a inými jej chybami, neobjasňovaním okolností svedčiacich aj v prospech obvinených, čím je porušená rovnosť strán, pričom súd by bol povinný dopĺňať dokazovanie pre nedostatočnosť dôkazných podkladov, respektíve dôkazne overovať, či ide o zákonné dôkazné prostriedky.

V jednotlivých bodoch je potom uvedená argumentácia, ktorá v súhrne vychádza z okolnosti, že pánom (dominus litis) prípravného konania je prokurátor, v súdnom konaní sa potom dostáva do postavenia strany (rovnej s protistranou), ktorú však ťaží dôkazné bremeno. Do tejto pozície sa má prokurátor dostať bez toho, aby mu v tom súd bránil svojím už predbežným hodnotením dôkazov a určovaním rozsahu, v ktorom má byť v prípravnom konaní dokazovanie vykonané. Tým súd narušá rovnosť strán v súdnom konaní, lebo svojvoľne napomáha obhajobe nad rámec svojej pôsobnosti, respektíve pôsobnosti v aktuálnej fáze konania.

Preto navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a uložiť súdu prvého stupňa vo veci konať urýchlenným nariadením termínu konania predbežného pojednania obžaloby, zároveň navrhuje nariadiť podľa § 194 ods. 4 Tr. por., aby súd prvého stupňa vec prejednal v inom zložení senátu.

K rozhodnutiu a sťažnosti sa vyjadrili obvinení prostredníctvom obhajcu.

S rozhodnutím súhlasia a prípravnému konaniu vyčítajú aj ďalšie chyby, identifikované nižšie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len najvyšší súd) vec preskúmal v rozsahu uvedenom v § 192 ods. 1 Tr. por. a zistil, že sťažnosť je dôvodná.

Rozhodnutie Špecializovaného trestného súdu je typickým príkladom aplikačnej filozofie vrátenia veci na došetrenie v trestno-procesnom režime Trestného poriadku v znení účinnom pred 1. januárom 2006, v ktorom by aj (princiálne) mohlo obstáť.

Platí však, že postup podľa tohto zákona bol spojený s takzvanou vyšetrovacou zásadou v súdnom konaní, a to v rovnakej podobe, v akej bola (a je aj v súčasnosti) prítomná v úprave prípravného konania.

Rozhodnutie Špecializovaného trestného súdu sa opiera o metodiku rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tost 14/2013 z 23. apríla 2013, ktorým boli obvinení Ing. S. S. a A. S. vzatí do väzby. Toto rozhodnutie predpokladá určitý okruh skutkových zistení, ohľadom ktorých bude potrebné vykonať dokazovanie (tie sú pomenované v skoršej charakteristike obsahu sťažnosti prokurátora). Toto rozhodnutie však nie je rozhodnutím vo fáze súdneho konania, a to ani v štádiu predbežného pojednania obžaloby. Nedáva teda odpoveď na otázku, aká bude sankcia pre prokurátora v prípade, ak v prípravnom konaní nebude toto dokazovanie vykonané (aktuálne konajúci senát, ktorý učinil toto rozhodnutie, sa v dôsledku negatívneho stanoviska k otázke nariadenia došetrenia nevyjadruje, či alebo do akej miery sa s obsahom rozhodnutia väzobného senátu v oblasti celkovo potrebného rozsahu dokazovania stotožňuje).

Špecializovaný trestný súd podľa vyššie uvedenej metodiky rozvíja, v ktorých čiastkových oblastiach je potrebné vykonať dokazovanie (napríklad skúmanie oprávnenosti zaobstarania, uschovávanía, disponovania a do súčasnosti zadržívania informácií z kamerového bezpečnostného systému svedkom S., alebo preverenie všetkých okolností súvisiacich s uplatňovaním nadmerného odpočtu DPH).

Ak súd uvádza konkrétne dôkazy, uvádza ich zväčša na podklade návrhov obhajoby, napríklad zabezpečenie kamerového bezpečnostného systému, alebo „ploštíc“, ktoré mali byť umiestnené v kancelárii S.S.

Procesné chyby odvodzuje od okruhu vyšetrovacích úkonov, ktoré boli vykonané a od odmietnutia dôkazných návrhov obhajoby (postup len v neprospech obvinených v zmysle § 2 ods. 10 Tr. por.), hodnotiac pritom (sčasti) aj vykonané dôkazy (napríklad sumarizácia troch skupín súdom označených dôkazov, z ktorých prvá dôveryhodnosť svedka S. podporuje, druhá spochybňuje a tretiu je potrebné dôkazne preveriť).

Naopak, procesné chyby nie sú v rozhodnutí charakterizované porušením zákonného postupu pri výkone vyšetrovacích úkonov (čo sčasti činí vyjadrenie obvinených). Z toho tvorí výnimku spochybnenie zákonnosti prehratia obrazovo-zvukových záznamov, avšak ich použiteľnosť v súdnom konaní napadnuté rozhodnutie podmieňuje ďalším dokazovaním bez toho, aby jasne určilo právnu úpravu a jej konkrétne ustanovenia, ktoré sú pre možnosť vykonania dôkazu relevantné.

Najvyšší súd vo veci zaujal toto stanovisko: Koncepcia o vrátení veci „na došetrenie“, zodpovedajúca procesnému režimu § 188 ods. 1 písm. e/ Tr. por. v znení účinnom pred 1. januárom 2006 (zákon č. 141/1961 Zb. v znení neskorších predpisov), sa stala neaktuálnou prijatím zákona č. 301/2005 Z. z. s účinnosťou od 1. januára 2006. Nová úprava priniesla odstránenie vyšetrovacej zásady zo súdneho konania, s čím je spojené dôkladné uplatnenie zásady zodpovednosti prokurátora za dokázanie viny obžalovaného, teda zásady „dôkazného bremena“. Vykonávanie dôkazov v súdnom konaní, ktoré strany nenavrhlí alebo nezabezpečili, je podľa aktuálnej právnej úpravy možnosťou, nie však už povinnosťou súdu.

Vrátenie veci prokurátorovi je naďalej spojené s rozhodnutím o odmietnutí obžaloby po predbežnom prejednaní obžaloby senátom, respektíve preskúmaní obžaloby samosudcom (§ 241 ods. 1 písm. f/, § 244 ods. 1 písm. h/ Tr. por.), avšak oproti predchádzajúcej úprave na obmedzenom podklade, spočívajúcom len v závažných procesných chybách, kde zákon demonštratívne uvádza a predovšetkým zdôrazňuje porušenie ustanovení zabezpečujúce práva obhajoby. Tieto chyby sa však týkajú len formálnych náležitostí konania (aj keď garantujúcich spravodlivý proces), nie súdneho prieskumu rozsahu a vecného obsahu dokazovania, ktoré malo byť vykonané v prípravnom konaní jeho orgánmi (§ 2 ods. 10 Tr. por.). Rovnako nemôže byť pri predbežnom prejednaní obžaloby skúmaná kvalita jej dôkaznej argumentácie, ani iné chyby obsahu jej odôvodnenia a z tohto dôvodu obžaloba odmietnutá.

Spravodlivé meritórne rozhodnutie súdu, ktoré má komplexné (obojsmerné) dokazovanie orgánov činných v trestnom konaní v zmysle § 2 ods. 10 Tr. por. umožniť, je v prípade dôkaznej núdze rozhodnutie podľa zásady dôkazného bremena, teda pri pochybnostiach v prospech obžalovaného, čo znamená v neprospech obžaloby. Spravodlivé je, aby každý, kto spáchal trestný čin, bol za jeho spáchanie odsúdený a primerane potrestaný, ale len vtedy, resp. v tom rozsahu, v ktorom mu je vina dokázaná v konaní pred súdom. V tomto konaní rozhoduje súd ako nestranný orgán a zodpovednosť za dokázanie skutku, ktorý sa obžalovanému kladie za vinu, nesie prokurátor (ako žalujúca strana).

Ak má prokurátor niesť zodpovednosť za dokázanie viny obžalovaného v konaní pred súdom a ak má súd v tomto konaní vystupovať ako nestranný orgán, nemožno požadovať, aby súd vo vzťahu k prípravnému konaniu plnil úlohu „prieskumného vyšetrovateľa“ (ktorá v zásade patrí prokurátorovi) a aby svojím rozhodnutím po predbežnom prejednaní,

resp. preskúmaní obžaloby určoval, či prokurátor môže a akým spôsobom má uniesť dôkazné bremeno v súdnom konaní (a ako musí byť odôvodnená obžaloba, aby obstála pri uznaní viny).

Okolnosť, či výsledky vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania odôvodňujú postavenie obvineného pred súd (§ 234 ods. 1 Tr. por.) je vecou úvahy prokurátora, ktorej opačnou alternatívou z hľadiska dokázania viny vo vzťahu ku skutkovým zisteniam je zastavenie trestného stíhania podľa § 215 ods. 1 písm. a/ alebo písm. c/ Tr. por.

Porušenie povinnosti zistiť skutkový stav bez dôvodných pochybností a na to nadväzujúcich povinností orgánov činných v trestnom konaní ustanovených v § 2 ods. 10 Tr. por. nie je procesnou chybou v zmysle § 241 ods. 1 písm. f/ Tr. por., respektíve § 244 ods. 1 písm. h/ Tr. por. a nie je sankcionované rozhodnutím o odmietnutí obžaloby a vrátení veci prokurátorovi podľa naposledy označených ustanovení. Sankciu v tomto prípade predstavuje neunesenie dôkazného bremena prokurátorom v súdnom konaní, a to vo vzťahu ku všetkým skutkovým zisteniam, relevantným ako kvalifikačný moment (z hľadiska podstaty uznania viny je takou sankciou oslobodenie obžalovaného spod obžaloby podľa § 285 písm. a/ alebo písm. c/ Tr. por.).

Procesnou chybou (§ 241 ods. 1 písm. f/, § 244 ods. 1 písm. h/ Tr. por.) sa rozumie nedodržanie formálnych náležitostí postupu a úkonov vo fáze trestného konania, ktorá len vytvára predpoklady pre prejednanie trestnej veci pred súdom, teda v prípravnom konaní. Úprava práv obhajoby, ktorej porušenie je zákonom demonštratívne uvedené ako procesná chyba, sa odvíja od ustanovení § 34 ods. 1 Tr. por. (práva obvineného) a § 44 ods. 2 Tr. por. (práva obhajcu).

Vychádzajúc z uplatnenia zásady dôkazného bremena, z práva (nie povinnosti) súdu vykonávať dôkazy, ktoré strany nenavrhlí (§ 2 ods. 11 Tr. por.) a z pohľadu obmedzenia rozsahu revízieho princípu oproti predchádzajúcej úprave, účinnej pred 1. januárom 2006 (§ 317 ods. 1 súčasne účinného Tr. por.) je potrebné interpretovať i ustanovenie § 321 ods. 1, osobitne písm. c/ Tr. por. (na ktoré poukazuje súd prvého stupňa) - na podrobnejší rozbor tejto problematiky nie je v odôvodnení rozhodnutia najvyššieho súdu priestor, nakoľko nejde o rozhodnutie v odvolacom konaní.

V súhrne potom platí, že riešenie zvolené Špecializovaným trestným súdom vo svetle procesného práva neobstojí a vec bude potrebné prejednať v súdnom konaní.

V ďalších častiach odôvodnenia uznesenia z 2. apríla 2014 (str. 9-16) sa najvyšší súd podrobne zaoberal a vyrovnal aj s otázkou uplatnenia zásady dôkazného bremena vyhotovovania obrazových a zvukových záznamov technickými prostriedkami (vrátane ich dôkaznej použiteľnosti) monitorovania priestoru prístupného verejnosti pomocou videozáznamu alebo audiozáznamu a jeho dôkaznou použiteľnosťou, vyhotovenia obrazových, zvukových a obrazovo-zvukových záznamov a ich dôkaznej použiteľnosti, otázka skutku (nie v zmysle hodnotenia dôkazov, ale vo vzťahu k použitej kvalifikácii), reagoval na vyjadrenia obvinených, pokiaľ sa týkajú preštudovania spisu. Zaoberal sa a vyrovnal sa v odôvodnení rozhodnutia aj s tvrdenou nemožnosťou oboznámiť sa s vyšetrovacím spisom v skoršom štádiu konania, žiadosťou o vyhotovenie spisu na prípravu obhajoby v súvislosti so sprísnením právnej kvalifikácie, vzatím obvinených do väzby uznesením najvyššieho súdu z 23. apríla 2013, nedoručením uznesenia z 15. apríla 2013 o vylúčení veci, spochybňovaním aplikácie ustanovenia § 21 ods. 1 Tr. por. o podkladoch vylúčenia veci, vyjadrením o prerušení potupu pri výkone dozoru prokurátorom a reagoval aj na dve právne otázky (súdom prvého stupňa tvrdená viazanosť právnym názorom najvyššieho súdu uvedeným vo väzobnom rozhodnutí a návrhom prokurátora, aby bolo nariadené pojednávanie veci v inom zložení senátu).

Právo neprispievať k vlastnému obvineniu. Dôkaz dychovou skúškou

I. Uplatňovanie zásady „nikto nie je povinný obviňovať seba samého“, vyplývajúci z čl. 37 ods. 1 a čl. 40 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd a výslovne zakotvený v čl. 14 ods. 3 písm. g) Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, má chrániť obvineného pred bezprávnym donucovaním zo strany štátnych orgánov a tým prispievať k zaisteniu spravodlivého procesu. Právo neprispievať k vlastnému obvineniu sa v prvom rade týka rešpektovania vôle obvineného mlčať, ako aj neprispieť ku svojmu obvineniu a usvedčeniu iným aktívnym konaním. Obvineného však možno podrobiť strpeniu dôkazných úkonov, ktoré predpokladajú len jeho pasívnu účasť, a to aj s použitím určitého stupňa nátlaku, ktorý však nesmie byť zneužitý jeho neprimeranosťou. Od obvineného možno požadovať, aby strpel napr. odňatie veci, odobratie vzorky dychu, moču, krvi, pachu, vlasov alebo tkanív pre účely testu DNA – a to i za pomoci donútenia, napriek skutočnosti, že ho tieto dôkazy usvedčujú.

II. Dychová skúška na prítomnosť alkoholu v krvi vodiča musí byť podľa ustanovenia § 5 ods. 4 zákona č. 219/1996 Z.z. o ochrane pred zneužívaním alkoholických nápojov a o zriaďovaní a prevádzke protialkoholických záchytných izieb v znení neskorších predpisov, vykonaná prístrojom, spoľahlivosť ktorého je preukázaná certifikátom o overení tohto analyzátora dychu, po poučení vodiča o spôsobe vykonania dychovej skúšky.

Súvisiace ustanovenia: čl. 37 a čl. 40 Listiny

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky
z 27. novembra 2014, spisová značka: 5 Tdo 71/2014

Vyššie označeným uznesením najvyšší súd dovolanie obvineného P.R. proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 24. júna 2014, sp. zn. 1To/39/2014, podľa § 382 písm. c/ Tr. por. odmietol na neverejnom zasadnutí pre zrejmé nesplnenie dôvodov dovolania podľa § 371 Tr. por.

Z odôvodnenia

Okresný súd Námestovo (ďalej len súd prvého stupňa) rozsudkom z 13. februára 2014, sp. zn. 6T/152/2013, uznal obvineného P.R. za vinného z prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Tr. zák. na tom skutkovom základe, že

dňa 3. augusta 2013 v čase okolo 03.20 hodine, po predchádzajúcom požití alkoholických nápojov, viedol osobné motorové vozidlo značky BMW X5 evidenčné číslo X. po uliciach M., a SNP v meste N., smerom na ulicu O., pričom na ulici SNP, pri rodinnom dome číslo X., bol zastavený a kontrolovaný hliadkou Obvodného oddelenia PZ N. a vykonanou dychovou skúškou mu bolo dňa 3. augusta 2013 v čase o 03.24 hodine zistené 0,71 mg/l alkoholu v dychu.

Súd prvého stupňa ho za to odsúdil podľa § 289 ods. 1 Tr. zák., § 59 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. a § 38 ods. 3, § 36 písm. j/ Tr. zák. na peňažný trest vo výmere 700,- (sedemsto) eur. Podľa § 57 ods. 3 Tr. zák. pre prípad, že by výkon tohto trestu mohol byť úmyselne zmarený, ustanovil súd prvého stupňa náhradný trest odňatia slobody vo výmere 25 (dvadsaťpäť) dní. Zároveň obvinenému podľa § 61 ods. 1, ods. 2 Tr. zák., § 38 ods. 3, § 36 písm. j/ Tr. zák. uložil

trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá akéhokoľvek druhu vo výmere 36 (tridsaťšesť) mesiacov.

Proti tomuto rozsudku, po jeho vyhlásení a poučení o opravnom prostriedku, zahlásil obvinený P.R. (ďalej už len obvinený) ihneď odvolanie čo do výroku o vine aj treste.

Dôvody odvolania doplnil v písomnom podaní prostredníctvom splnomocneného obhajcu. V odvolaní uviedol viacero argumentov, pričom z pohľadu podaného dovolania je podstatná tá odvolacia argumentácia, v rámci ktorej obvinený spochybňoval zákonnosť postupu príslušníkov PZ pri vykonaní dychovej skúšky. Primárne vytýkal to, že ho policajti podrobili dychovej skúške bez toho, aby ho predtým poučili o práve neprispievať k vlastnému obviňovaniu, hoci už museli mať podozrenie (ak by sme vychádzali z ich tvrdení, že vodič jazdil zo strany na stranu), že sa dopustil minimálne priestupku. Následne obvinený vytýkal samotný postup policajtov pri dychovej skúške, keď podľa jeho tvrdení nebol ani pri jednom vytlačení výsledkov z „dregru“ osobne prítomný a nebolo mu umožnené vidieť, ako ten doklad príslušníci PZ tlačia, keďže v čase keď bol podrobený prvej dychovej skúške sedel v motorovom vozidle a hodnotu, ktorú mal prístroj Alcotest Dräger po meraní ukázať, na vlastné oči nevidel, túto hodnotu mu policajti len oznámil a následne odišiel do zadnej časti motorového vozidla hliadky a naspäť sa vrátil už s vytlačeným záznamom o vykonaní dychovej skúšky. Nakoniec obvinený, s poukazom na ním predložené závery odborných výskumov a názory odborníkov zaoberajúcich sa otázkou presnosti merania dychového analyzátoru Alcotest Dräger, v odvolaní spochybnil správnosť výsledkov merania tohto prístroja. Poukázal na obsah návodu na použitie dychového analyzátoru Alcotest Dräger, v ktorom ani samotný výrobca pri striktnom dodržaní návodu negarantuje objektívny výsledok.

Obvinený ďalej v odvolaní uviedol, že od začiatku trestného stíhania nepopieral, že v pohostinstve D. v N. pred jazdou požil alkoholické nápoje a následne viedol motorové vozidlo, avšak odmietal hodnotu alkoholu, ktorá mu mala byť nameraná v dychu, pričom na zdôvodnenie svojho názoru súdu uviedol viaceré podľa neho podstatné skutočnosti, ktoré mal súd v danej veci zväžiť (vypil tri pollitrové desaťstupňové piva, alkoholický nápoj vypil na ex, bol unavený, nakoľko mal za sebou náročný pracovný deň, o čom aj predložil dôkazy, alkoholický nápoj vypil nalačno, v daný deň boli vysoké teploty...).

Obvinený zotrval na svojom presvedčení, že nemohol mať v dychu tak vysokú hodnotu alkoholu. Zdôraznil, že váži 110 kg a vzhľadom na svoju hmotnosť predpokladal, že tri desaťstupňové piva nebudú mať žiaden vplyv na jeho schopnosť viesť bezpečne motorové vozidlo, pretože on účinky alkoholu na seba vôbec nepociťoval, necítil sa opitý a už vôbec sa necítil „v stave vylučujúcom spôsobilosť“ ako to predpokladá ustanovenie § 289 ods. 1 Tr. zák. Poprel, že by po ceste autom jazdil zo strany na stranu a spochybnil výpoveď policajta Bc. J.Č., ktorému toto tvrdenie súd prvého stupňa uveril. Ďalej argumentoval tým, že ak súd policajtovi uveril, mal sa tiež vyrovnáť so skutočnosťou, prečo ho hliadka nezastavila ihneď, ale ho nechala viesť vozidlo ešte ďalších 500 metrov. Tým, že policajti nezakročili ihneď, mali podľa obvineného porušiť služobné predpisy i zákon.

Túto časť odvolacej argumentácie obvinený uzavrel tým, že odôvodnenie napadnutého rozsudku neposkytlo odpoveď na otázku, do akej miery možno výsledky analyzátoru dychu Alcotest Dräger považovať za odrážajúce skutočnosť. Namietal, že sa súd prvého stupňa dostatočne nevyrovnal s jeho obhajobnou argumentáciou.

Na základe podaného odvolania Krajský súd v Žiline (ďalej už len odvolací súd) v zmysle ustanovenia § 317 ods. 1 Tr. por. preskúmal zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým obvinený podal odvolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo a zistil, že odvolanie obvineného nebolo dôvodné, preto ho uznesením z 24. júna 2014, sp. zn. 1To/39/2014, podľa § 319 Tr. por. zamietol.

V odôvodnení uznesenia odvolací súd uviedol, že si v celom rozsahu osvojil závery prvostupňového súdu prezentované tak vo výrokovvej časti, ako aj v odôvodnení napadnutého rozsudku. Stručne sumarizoval, že obvinený bol usvedčovaný zo stíhaného skutku predovšetkým svojím vlastným vyjadrením i na hlavnom pojednávaní, kde priznal, že pred jazdou požil alkoholické nápoje, zápisom o dychovej skúške vykonanej 3. augusta 2013 o 03.24 hod. meracím prístrojom Alcotest 7410, výrobné číslo ARND-0229, s výsledkom merania 0,71 mg/l, certifikátom o overení uvedeného meradla a v neposlednom rade i výpoveďou svedka J.Č. V predmetnom trestnom konaní vôbec nebola sporná skutočnosť, že obžalovaný pod vplyvom návykovej látky - alkoholu - viedol motorové vozidlo. Tento záver nedokázali spochybniť ani skutočnosti prezentované obvineným v jeho odvolaní. Odvolací súd nemal žiadne pochybnosti o tom, že skutok uvedený v napadnutom rozsudku sa stal, spáchal ho obvinený a skutok vykazuje všetky znaky skutkovej podstaty prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Tr. zák.

K odvolacej námietke obvineného, že príslušníci PZ ho mali pred vykonaním dychovej skúšky poučiť o jeho právach, vrátane práva neprispievať k vlastnému obvineniu, odvolací súd poznamenal, že právo mlčať a právo neprispievať k vlastnému obvineniu sú všeobecne uznávanými medzinárodnými štandardami, ktoré ležia v srdci pojmu spravodlivého konania podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“). Poskytnutím ochrany obvinenému proti nedovolenému donúteniu zo strany štátnych orgánov prispievajú tieto imunity k predchádzaniu justičným omylom a zaisteniu cieľov čl. 6 Dohovoru. (John Murray proti UK). Právo neprispievať k vlastnému obvineniu sa v prvom rade týka rešpektovania vôle obvineného mlčať. Právo neobviňovať sám seba nezahrňuje použitie v trestnom konaní tých vecí, ktoré je možné od obvineného získať prostredníctvom donútenia, pokiaľ ide o veci existujúce nezávisle na jeho vôli, ako sú okrem iného vzorky dychu, moču, krvi a telesných tekutín za účelom analýzy DNA.

Podľa ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu patrí právo nevypovedať a právo neprispievať k obvineniu seba samého k všeobecne uznávaným medzinárodným princípom, ktoré - hoci nie sú v čl. 6 Dohovoru výslovne uvedené - sú samou podstatou pojmu spravodlivý proces v zmysle čl. 6 Dohovoru. Právo neprispievať k vlastnému obvineniu (právo neobviňovať sám seba) predpokladá, že štátne orgány sa snažia preukázať vinu obžalovaného bez toho, aby používali dôkazný materiál získaný donútením alebo pod nátlakom proti vôli obvineného.

V tomto smere je toto právo úzko zviazané s prezumpciou neviny (čl. 6 ods. 2 Dohovoru). Uplatňovanie zásady „nemo tenetur se ipsum accusare“ (niekto nie je povinný obviňovať seba samého) má chrániť obvineného pred bezprávnym donucovaním zo strany štátnych orgánov a tým prispievať k zaisteniu spravodlivého procesu (Saunders proti UK, Heaney a McGuinness proti Írsku, J. B. proti Švajčiarsku).

Európsky súd ale pripúšťa, že právo mlčať a právo neobviňovať sám seba nie sú práva absolútne a je možné ich obmedziť určitým stupňom nátlaku, ktorý však nesmie byť „abuzívny“. Od obvineného možno požadovať, aby strpel napríklad odňatie písomnosti, odobratie vzorky dychu, moču, krvi, pachu, vlasov, tkaniva pre účely testu DNA či nahrávku hlasu (Saunders proti UK, P.G. a J.H. proti UK), a to i za pomoci donútenia, a to napriek skutočnosti, že ho tieto dôkazy usvedčujú. Postupy aplikované príslušnými orgánmi pri získaní označených vzoriek za normálnych okolností nedosahujú minimálnu hranicu závažnosti potrebnej na porušenie čl. 3 Dohovoru, a hoci znamenajú zásah do práva obvineného (podozrivého) na súkromný život, sú všeobecne ospravedlniteľné podľa čl. 8 ods. 2 Dohovoru ako nevyhnutné na predchádzanie zločinnosti (Jalloh proti Nemecku).

Ďalšie odvolacie námietky obvineného podľa odvolacieho súdu v podstate len kopírovali jeho obhajobu v konaní pred súdom prvého stupňa, ktorý sa v odôvodnení svojho

rozsudku s nimi dostatočným spôsobom vyrovnal, preto odvolací súd odkázal na dôvody uvedené v rozsudku.

Súdu prvého stupňa bolo 8. septembra 2014 doručené dovolanie obvineného, ktoré podal prostredníctvom splnomocneného obhajcu JUDr. M.K. Dovolanie smerovalo proti vyššie citovanému uzneseniu odvolacieho súdu a obvinený v ňom uplatnil dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por., podľa ktorého dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

Vo vzťahu k tomu dôvodu dovolania argumentoval obvinený zhodne ako v odvolaní tým, že postup príslušníkov PZ nebol zákonný. Z úradného záznamu hliadky z 3. augusta 2013 vyplýva, že príslušníci PZ prenasledovali motorové vozidlo obvineného BMW X5, evidenčné číslo X. z ulice M. na ulicu SNP. Podľa tohto záznamu obvinený na križovatke ulice M. a ulice Š. nedal svetelné znamenie o zmene smeru jazdy a ďalej viedol vozidlo zo strany na stranu. Podľa obvineného je z uvedeného zrejmé, že príslušníci PZ tvoriaci osádku hliadky, ktorá prenasledovala motorové vozidlo vedeli, že vodič spáchal priestupok podľa zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej tiež ZoCP) tým, že nedal svetelné znamenie o zmene smeru jazdy, avšak služobný zákrok nevykonali a ďalej pokračovali v jazde za obvineným, pričom v okamihu, keď podľa úradného záznamu mal obvinený viesť motorové vozidlo zo strany na stranu, nepochybne museli mať títo príslušníci PZ minimálne podozrenie, že vodič prenasledovaného motorového vozidla sa dopúšťa priestupku, ak nie trestného činu, ale motorové vozidlo obvineného napriek tomu zastavili až neskôr a vodiča vyzvali, aby sa podrobil dychovej skúške. Príslušník PZ teda vyzval obvineného, aby sa podrobil dychovej skúške, hoci už vopred mal podozrenie, že obvinený spáchal priestupok, resp. musel mať dôvodné podozrenie, že konaním obvineného mohli byť naplnené všetky znaky skutkovej podstaty trestného činu, no napriek tomu obvineného o jeho právach nepoučil. Predmetnou výzvou príslušníka PZ bola obvinenému uložená povinnosť podrobiť sa dychovej skúške, ktorú obvinený nemohol odmietnuť.

Podľa obvineného príslušníci PZ neboli oprávnení vyzývať obvineného, aby sa podrobil dychovej skúške na zistenie alkoholu v krvi, keďže vopred, ešte predtým ako zastavili motorové vozidlo obvineného, mohli mať podozrenie, že obvinený viedol motorové vozidlo pod vplyvom alkoholu a preto boli povinní poučiť obvineného o jeho práve neusvedčovať seba samého ako aj o tom, že v prípade odmietnutia podrobiť sa dychovej skúške na zistenie alkoholu v krvi by sa mohol dopustiť spáchania trestného činu podľa § 289 ods. 2 Tr. zák. a ponechať rozhodnutie na vôľu obvineného a nie postupovať podľa § 34 ods. 1 zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore (ďalej tiež ZoPZ), keďže vedeli, že túto výzvu musí obvinený uposlúchnuť.

Nesprávnym bolo aj to, že príslušníci PZ nevykonali služobný zákrok v čase, keď tento boli podľa ZoPZ povinní vykonať, ale motorové vozidlo obvineného naďalej sledovali a toto zastavili až po cca 450 m použitím svetelného výstražného znamenia, ktoré obvinený ihneď uposlúchol a motorové vozidlo zastavil.

Skutočnosť, že obvinený zastavil motorové vozidlo na svetelné výstražné znamenie príslušníkov PZ ihneď, je nepriamo preukázaná obsahom úradného záznamu z 3. augusta 2013 a výpoveďou svedka Bc. J.Č. z 25. októbra 2013, v obsahu ktorých nie je zmienka o tom, že by obvinený výzvu na zastavenie nerešpektoval, resp. že by túto neuposlúchol.

Zákon neponecháva na voľnú úvahu policajta vykonanie resp. nevykonanie služobného zákroku. V zmysle ust. § 9 ods. 1 ZoPZ je príslušník PZ povinný vykonať služobný zákrok. Ak prihliadneme na miesto, kde k zastaveniu motorového vozidla obvineného došlo, smeru jazdy motorového vozidla obvineného a danej oblasti je zrejmé, že príslušníci PZ mohli zastaviť motorové vozidlo obvineného za rovnakých okolností už na ulici Š. pred križovatkou s ulicou Š., resp. aj o niekoľko metrov ďalej na križovatke s ulicou M.N., v dôsledku čoho

služobný zásah realizovaný príslušníkmi PZ až po cca 270 m nebol realizovaný dôvodne a v súlade so zákonom o PZ.

Služobný zákrok, ktorým sa zasahuje do dôležitej oblasti ústavou garantovaných práv a slobôd jednotlivca, nemôže policajt vykonávať kedykoľvek. Nie je ani ponechané na voľnej úvahe, či služobný zákrok môže alebo musí vykonať, pretože ak je zákonná dôvodnosť na vykonanie služobného zákroku, policajt v službe služobný zákrok musí vykonať a jeho nevykonanie by bolo porušením povinnosti policajta.

Poukázal tiež na to, že príslušníci PZ vykonávali dňa 2. augusta 2013 hliadkovú činnosť, a teda boli poverení plnením úlohy podľa § 2 ods. 1 písm. i/ ZoPZ a nie plnením úlohy podľa § 2 ods. 1 písm. k/ ZoPZ. Platí, že policajt musí byť výslovne svojím nadriadeným orgánom poverený na plnenie danej konkrétnej úlohy, a preto nemôže sám svojvoľne určovať plnenie konkrétnej úlohy podľa ZoPZ. Uvedené má význam z dôvodu nutnosti podrobenia získaného dôkazu previerke zákonnosti, pri ktorej je potrebné preveriť aj to, či bol dôkaz získaný oprávneným subjektom pri plnení úloh podľa ZoPZ. Ak tejto previerke podrobíme dôkaz získaný príslušníkmi PZ pred začatím trestného stíhania, táto podmienka nebude naplnená.

Vyššie uvedené názory o nesprávnom postupe príslušníkov PZ umocňujú aj okolnosti ohľadne listinného dôkazu - záznam z dychovej skúšky, ktorý mal byť vyhotovený následne po vykonaní dychovej skúšky tlačiarňou ARYF 0069. Listinný dôkaz - záznam z knihy výdajov materiálov z 2. augusta 2013, podľa ktorého 2. augusta 2013 príslušník PZ Bc. J.Č. a M.M., v daný deň vykonávajúci realizačnú službu od 19:30 hod. v služobnom vozidle nemali tlačiareň, v dôsledku čoho nemohli dňa 3. augusta 2013 o 03:24 hod. záznam o vykonaní dychovej skúšky vytlačiť, pretože sami tlačiarňou nedisponovali a tlačiareň inej hliadky, resp. inú tlačiareň nevyužili, keďže predmetný záznam mal byť vyhotovený následne tlačiarňou ARYF-00659, hoci podľa predmetného záznamu tento bol vyhotovený tlačiarňou ARJA-0069. Preto vzniká značná pochybnosť o tom, či záznam z dychovej skúšky nachádzajúci sa v súdnom spise je záznamom skutočne zobrazujúcim výsledok merania dychovej skúšky u obvineného.

Obvinený v dovolaní vyjadril presvedčenie, že v danej trestnej veci súdy opreli svoje rozhodnutie o dôkaz, ktorý nebol získaný v súlade s ustanoveniami Trestného poriadku. Služobný zákrok príslušníkov PZ nebol dôvodný, preto nimi získaný dôkaz - meranie alkoholu v dychu obvineného meracím prístrojom Alcotest Dräger - nespĺňa podmienku zákonnosti a taký nedostatok sa následne v zmysle „teórie plodu otráveného stromu“ prenáša na ďalšie na jeho základe vykonané dôkazy.

V rámci konečného návrhu obvinený navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil uznesenie Krajského súdu v Žiline z 24. júna 2014, sp. zn. 1To/39/2014, ako aj rozsudok Okresného súdu Námestovo sp. zn. 6 T 152/2013 z 13. februára 2014 a uložil Okresnému súdu Námestovo, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a prejednal.

Súd prvého stupňa v súlade s ustanovením § 376 Tr. por. doručil rovnopis dovolania prokurátorovi s upozornením, že sa môže v súdom stanovenej lehote k dovolaniu obvineného vyjadriť. Prokurátor v písomnom vyjadrení skonštatoval, že dôkazy v posudzovanej veci boli nielen súdom, ale aj v prípravnom konaní, vykonané zákonným spôsobom. Rovnako nemožno nič vytýkať odôvodneniu súdnych rozhodnutí, nakoľko tieto dávajú jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na argumentáciu obvineného uvedenú tak v konaní pred súdom, ako aj v odvolaní. S poukazom na to navrhol dovolanie obvineného postupom podľa § 382 písm. c/ Tr. por. odmietnuť.

Spisový materiál spolu s dovolaním obvineného bol Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky riadne predložený na rozhodnutie 21. novembra 2014.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) preskúmal predložený spisový materiál ako aj podané dovolanie a zistil, že dovolanie je prípustné (§ 368

ods. 1, ods. 2 písm. h/, § 372 ods. 1 Tr. por.), bolo podané oprávnenou osobou (§ 369 ods. 2 písm. b/ Tr. por.), prostredníctvom splnomocneného obhajcu (§ 373 ods. 1 Tr. por.), v zákonnom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Tr. por.) a na mieste, kde možno tento mimoriadny opravný prostriedok podať (§ 370 ods. 3 Tr. por.). Zároveň ale zistil aj to, že podané dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, lebo je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por.

V posudzovanej trestnej veci obvinený uplatnil len dovolací dôvod podľa ustanovenia § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por., podľa ktorého dovolanie možno podať, ak je rozhodnutie založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

Podľa § 371 ods. 4 Tr. por. dôvody dovolania podľa odseku 1 písm. a/ až g/ nemožno použiť, ak táto okolnosť bola tomu, kto podáva dovolanie, známa už v pôvodnom konaní a nenamietal ju najneskôr v konaní pred odvolacím súdom.

Zákonná podmienka upravená v ust. § 371 ods. 4 Tr. por. bola splnená, lebo obvinený totožné námietky ako v dovolaní uplatnil nielen v konaní pred súdom prvého stupňa, ale opakovane ich vzniesol aj v odvolacom konaní.

Dovolací súd, prv než pristúpil k posúdeniu dôvodnosti uplatnených argumentov, považoval za potrebné stručne ozrejmiť niektoré okolnosti týkajúce sa obvineným uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por. Dovolací súd tak urobil vo vzťahu ku všetkým štyrom etapám dokazovania, čo konkretizoval v odôvodnení rozhodnutia na stranách 10 až 12 a ďalej uviedol:

V posudzovanom prípade bol obvinený uznaný za vinného zo skutku právne kvalifikovaného ako prečin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Tr. zák. Tohto trestného činu sa dopustí ten, kto vykonáva v stave vylučujúcom spôsobilosť, ktorý si privodil vplyvom návykovej látky, zamestnanie alebo inú činnosť, pri ktorých by mohol ohroziť život alebo zdravie ľudí alebo spôsobiť značnú škodu na majetku.

Z tzv. skutkovej vety výroku o vine rozsudku vyplýva, že obvinený 3. augusta 2013 v čase okolo 03.20 hodine, po predchádzajúcom požití alkoholických nápojov, viedol osobné motorové vozidlo po uliciach M., Š. a SNP v meste N., smerom na ulicu O., pričom na ulici SNP, pri rodinnom dome číslo X., bol zastavený a kontrolovaný hliadkou Obvodného oddelenia PZ Námestovo a vykonanou dychovou skúškou mu bolo dňa 3. augusta 2013 v čase o 03.24 hodine zistené 0,71 mg/l alkoholu v dychu.

Z pohľadu obvineného mala byť rozhodujúcim dôkazom dychová skúška vykonaná prístrojom Dräger Alcotest 7410, číslo ARND-0229, pri ktorej bolo u obvineného 3. augusta 2013 v čase o 03.24 hod. zistené 0,71 mg/l alkoholu v dychu. Výsledok tejto dychovej skúšky bol zachytený v listinnej podobe ako zápis o dychovej skúške (v spise na č. l. 22), ktorý zápis obvinený bez námietok vlastnoručne podpísal. Obvinený v dovolaní spochybnil zákonnosť tohto dôkazu.

Dovolací súd preto skúmal, či bol tento dôkaz získaný zákonným spôsobom, ako to má na mysli ustanovenie § 119 ods. 2 Tr. por., teda či bol získaný z dôkazných prostriedkov podľa Trestného poriadku alebo podľa osobitného zákona.

V danom prípade sa postupovalo podľa osobitného zákona, konkrétne podľa zákona NR SR č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov.

Ustanovenie § 32 ods. 1 tohto zákona pri objasňovaní priestupkov v prípadoch podľa § 4 a § 5 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 219/1996 Z. z. o ochrane pred zneužívaním alkoholických nápojov a o zriaďovaní a prevádzke protialkoholických záchytných izieb (ďalej len ZoOpZAN) deleguje policajtom oprávnenie vyžadovať lekárske vyšetrenie na zistenie požitého množstva alkoholu alebo inej užitej návykovej látky.

Podľa § 4 ods. 1 ZoOpZAN osoby vykonávajúce činnosť, pri ktorej by mohli ohroziť život, zdravie sebe alebo iným osobám alebo poškodiť majetok, nesmú požívať alkoholické nápoje alebo iné návykové látky pri vykonávaní tejto činnosti alebo pred jej vykonávaním, ak by počas tejto činnosti mohli byť ešte pod ich vplyvom.

Podľa § 5 ods. 1 ZoOpZAN príslušníci Policajného zboru, Vojenskej polície, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky, Zboru ozbrojenej ochrany letísk a zamestnanci obecnej a mestskej polície sú oprávnení v rámci svojej pôsobnosti vyzvať osoby uvedené v § 4 ods. 1 na vyšetrenie na zistenie alkoholu alebo iných návykových látok.

Podľa § 5 ods. 4 ZoOpZAN vyšetrenie na zistenie alkoholu sa vykonáva dychovou skúškou prístrojom, ktorým sa určí objemové percento alkoholu v krvi. Ak sa osoba odmietne podrobiť takému vyšetreniu, možno vykonať lekárske vyšetrenie odberom a laboratórnym vyšetrením krvi alebo iného biologického materiálu. Ak osoba odmieta takéto lekárske vyšetrenie, stupeň opitosti určí lekár podľa medicínskych klinických príznakov.

Oprávnenie policajta vyzvať vodiča, aby sa podrobil vyšetreniu, či nie je ovplyvnený alkoholom alebo inou návykovou látkou, alebo liekmi, ktoré môžu znížiť jeho schopnosť bezpečne viesť vozidlo, vyplýva aj z ustanovenia § 69 ods. 1 písm. d/ zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Z výpovede svedka Bc. J.Č., ktorá bola v súlade s ustanovením § 263 ods. 1 Tr. por. prečítaná na hlavnom pojednávaní, sudy zistili, že svedok spolu s kolegom M.M. vykonával realizačnú službu v čase od 19,30 hod. do 7,30 hod. nasledujúceho dňa, ktorým bol 3. august 2013, že v čase okolo 3,20 hod. zaznamenali pohyb osobného motorového vozidla, ktorého vodič pri odbočovaní vľavo nepoužil predpísané znamenie o zmene smeru jazdy, následne toto vozidlo viedol z pravej strany na ľavú stranu, a to opakovane a taktiež stredom vozovky, pričom po zistení týchto priestupkov proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky sa rozhodli vozidlo zastaviť a skontrolovať, čo aj spravili. V rámci kontroly bol vodič stotožnený ako P.R., bol vyzvaný, aby sa podrobil dychovej skúške do prístroja Alcotest Dräger 7410, číslo ARND-0229, bol poučený o spôsobe vykonania dychovej skúšky, pričom v čase o 3,24 hod. dňa 3. augusta 2013 bola u vodiča po prefúknutí prístroja nameraná hodnota 0,71 mg/l alkoholu v dychu. Následne bol vyhotovený zápis o dychovej skúške tlačiarňou ARJA číslo 0069, číslo merania 553. Vodič bol poučený o možnosti odberu krvi alebo iných biologických materiálov, pričom túto možnosť odmietol. Vodičovi bola na mieste obmedzená osobná sloboda podľa § 85 ods. 1 Tr. por. a následne bol eskortovaný na OO PZ Námestovo, kde bol opakovane podrobený dychovej skúške do prístroja Alcotest Dräger 7410, číslo ARND-0229, kde bola nameraná hodnota 0,79 mg/l.

Vychádzajúc z vyššie citovaných zákonných ustanovení, ako aj z výpovede svedka Bc. J.Č., ktorú oba sudy považovali za pravdivú, nemá ani dovolací súd žiadne pochybnosti o tom, že dychová skúška bola u obvineného vykonaná v súlade so zákonom a na to oprávneným subjektom - policajtom. Námietky obvineného týkajúce sa obsahovej náplne činnosti hliadky OO PZ (...policajti boli poverení plnením úlohy podľa § 2 ods. 1 písm. i/ ZoPZ a nie plnením úlohy podľa § 2 ods. 1 písm. k/ ZoPZ, preto obvineného nemohli podrobiť dychovej skúške....) nie sú ničím podložené a sú v rozpore s vyššie citovanými ustanoveniami zákona, ktoré oprávňujú policajta podrobiť vodiča motorového vozidla dychovej skúške.

Rovnako niet pochyb o tom, že meranie alkoholu v dychu obvineného bolo vykonané certifikovaným meradlom a v súlade s návodom na obsluhu tohto prístroja. Táto skutočnosť bola v konaní preukázaná certifikátom o overení analyzátora dychu (v spise na č. l. 40), ktorý bol na hlavnom pojednávaní riadne oboznámený ako listinný dôkaz, ako aj výpoveďou svedka J.Č. z prípravného konania, ktorá bola so súhlasom strán podľa § 263 ods. 1 Tr. por. prečítaná na hlavnom pojednávaní. K obom vykonaným dôkazom strany nemali pripomienky.

Čo sa týka námietky obvineného o nepresnosti merania tohto prístroja, tu treba uviesť, že v Slovenskej republike sú analyzátory dychu zaradené medzi určené meradlá už dlhšiu dobu, nejde teda o žiadne novum. Určené meradlá podľa zákona NR SR číslo 142/2000 Z. z. o metrologii a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zákon o metrologii) sú meradlá podliehajúce povinnej metrologickej kontrole. Podrobnosti upravuje vyhláška Úradu pre normalizáciu, metrologiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky číslo 310/2000 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Úradu pre normalizáciu, metrologiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky č. 210/2000 Z. z. o meradlách a metrologickej kontrole (ďalej len vyhláška č. 310/2010 Z. z.)

Analyzátorom dychu je venovaná príloha číslo 25 vyhlášky č. 310/2010 Z. z., ktorá okrem toho, že analyzátory dychu definuje ako meradlo slúžiace na stanovenie koncentrácie etanolu vo vydychovanom vzduchu, ktorý vzniká v pľúcnych alveolách, tak ich aj delí na prenosné a neprenosné a takisto špecifikuje požiadavky kladené na takýto merací prístroj, aby mohol byť použitý na dokazovanie ako určené meradlo podľa § 8 zákona o metrologii. Jednou z týchto metrologických požiadaviek je aj stanovenie hodnoty najväčších dovolených chýb (kladných alebo záporných) pri technických skúškach na účely schvaľovania typu a pri prvotnom overení za predpísaných pracovných podmienok pre jednotlivé merania.

Pri trestnom čine ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 Tr. zák. je trestná zodpovednosť u páchatel'a podmienená stavom vylučujúcim spôsobilosť na výkon zamestnania alebo inej činnosti, pri ktorých by mohol ohroziť život alebo zdravie ľudí alebo spôsobiť značnú škodu na majetku.

Obsah alkoholu vo vydychovanom vzduchu sa vyjadruje v jednotkách mg/l. Z medicínskeho hľadiska, ktoré je akceptované aj trestnoprávnou praxou, schopnosť vodiča bezpečne viesť motorové vozidlo je nepriaznivo ovplyvnená, ak hladina alkoholu v jeho krvi dosiahne 0,4762 mg/l etanolu vo vzduchu, čo je hladina alkoholu v krvi 1,00 g/kg, teda jedno promile. Podľa lekárskej vedy žiaden - teda ani nadpriemerne disponovaný vodič motorového vozidla - nie je schopný pri tejto hladine alkoholu v krvi bezpečne viesť vozidlo. Správnosť výsledkov merania musí byť v závislosti od zistenej koncentrácie alkoholu overená pri najmenšom opakovaným meraním, a to v určenom časovom intervale, prípadne ďalšími dôkazmi preukazujúcimi, že meranie bolo vykonané v súlade s výrobcom dychového analyzátora stanoveným, resp. odporúčaným postupom, dodržanie ktorého eliminuje nežiaduci účinok ovplyvňujúcich faktorov a iných rušivých vplyvov.

U obvineného bola v kritickom čase nameraná hodnota 0,71 mg/l alkoholu v dychu. Pri opakovanej dychovej skúške realizovanej s odstupom 21 minút bola u obvineného nameraná hodnota 0,79 mg/l. Z certifikátu o overení analyzátora dychu mimo iné vyplýva, že miera nepresnosti tohto meradla bola stanovená na úrovni 5 %. Pri akceptovaní tejto 5 % miery nepresnosti pri koncentráciách nad 0,48 mg/l a jej zohľadnení v prospech obvineného by hodnota alkoholu v jeho dychu dosahovala v kritickom čase úroveň 0,6745 mg/l (0,71 mg/l - 0,0355 mg/l ako 5% odchýlka z nameranej hodnoty), teda by naďalej výrazne prevyšovala z pohľadu posudzovanej trestnej veci kľúčovú hodnotu 0,4762 mg/l.

Nehovoriac o tom, že pri opakovanej dychovej skúške mala táto hodnota stúpajúcu tendenciu. Správne preto poukázal súd prvého stupňa na skutočnosť, že sa nejednalo o hraničnú hodnotu, ktorá by odôvodňovala vykonanie znaleckého dokazovania v predmetnej veci.

S námietkou obvineného o tom, že dychovou skúškou bolo porušené jeho právo neobviňovať seba samého, sa rozsiahlym spôsobom vyrovnal odvolací súd, s ktorou argumentáciou sa dovolací súd stotožňuje a v podrobnostiach na ňu odkazuje.

Z vyššie uvedených skutočností je tak zrejmé, že v posudzovanej trestnej veci súdy opreli svoje rozhodnutie o dôkaz, ktorý bol získaný zákonným spôsobom a v konaní pred súdom bol takýmto spôsobom aj vykonaný.

Povinná obhajoba – ustanovenie obhajcu a zrušenie ustanoveného obhajcu

I. V spoločnom konaní o obzvlášť závažnom zločine a ďalších trestných činoch, na ktoré sa nevzťahuje povinná obhajoba v zmysle § 37 ods. 1 písm. c) Tr. por., musí byť zabezpečené právo na obhajobu vo vzťahu ku všetkým trestným činom, pretože vždy ide o konanie aj o obzvlášť závažnom zločine tak, ako to predpokladá ustanovenie § 37 ods. 1 písm. c) Tr. por. Procesné úkony vykonané v spoločnom konaní vo vzťahu k zločinu alebo prečinu bez toho, aby bolo obhajcovi a obvinenému umožnené pri výkone procesných úkonov realizovať právo na obhajobu, trpia procesnou nespôsobilosťou a nepoužiteľnosťou v ďalšom konaní.

II. V prípade, ak dôjde k ustanoveniu obhajcu podľa § 40 ods. 1 Tr. por. z akéhokoľvek dôvodu uvedeného v ustanovení § 37 ods. 1, ods. 2 alebo ods. 3 Tr. por. a § 38 ods. 1 Tr. por., ustanovenie obhajcu nezaniká automaticky po zániku dôvodov povinnej obhajoby, ale zaniká až rozhodnutím o zrušení ustanovenia obhajcu podľa § 40 ods. 1 veta tretia Tr. por., resp. § 40 ods. 4 ods. 5, ods. 6 Tr. por., prípadne § 41 ods. 2 Tr. por., pretože rozhodnutie o zrušení ustanovenia obhajcu podľa vyššie uvedených ustanovení zákona má konštitutívny a nie deklaratórny charakter.

Súvisiace ustanovenia: § 37, § 40, § 41

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. augusta 2015, spisová značka: 2 Tdo 44/2015

Dovolanie obv. Z.Z. proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 12 júna 2013, sp. zn. 3To/19/2013, Najvyšší súd SR podľa § 382 ods. 2 Tr. por. odmietol.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Bratislava II, zo 4. júla 2012, sp. zn. 2T/9/2010, (č.l. 7556-7602) bola obvinená Z.Z. uznaná vinnou v bode 1 až 4 zo spáchania pokračovacieho obzvlášť závažného zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. c/, ods. 4 písm. a/ Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. g/ Tr. zák., vykonaného spolupáchateľstvom podľa § 20 Tr. zák. z toho v bodoch 1 a 2 v súbehu so zločinu falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej značky podľa § 352 ods. 1, ods. 4 Tr. zák., v bode 5 zo spáchania prečinu sprenevery podľa § 213 ods. 1, ods. 2 písm. a/ Tr. zák. č. 300/2005 Z.z. v znení účinnom od 1. januára 2006 a v bode 6 zo spáchania trestného činu sprenevery podľa § 248 ods. 1, ods. 4 písm. c/ Tr. zák. č. 140/1961 Zb. v znení účinnom ku dňu spáchania skutku a to pre skutky uvedené vo výrokovvej časti označeného rozsudku okresného súdu. Za tieto trestné činy jej bol uložený podľa § 221 ods. 4 Tr. zák. s použitím § 37 písm. h, m/, § 38 ods. 4, § 41 ods. 2, § 42 ods. 1 Tr. zák. súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 18 rokov. Podľa § 48 ods. 3 písm. b/ Tr. zák. bola menovaná na výkon trestu odňatia slobody zaradená do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s maximálnym stupňom stráženia. Podľa § 42 ods. 2 Tr. zák. okresný súd zrušil výrok o treste v rozsudku Okresného súdu Bratislava I z 26. novembra 2007, sp. zn. 1T/86/2007, ako aj všetky ďalšie rozhodnutia naň obsahovo nadväzujúce. Okresný súd zároveň postupom podľa § 285 písm. a/ Tr. por. oslobodil obvinenú Z.Z. spod obžaloby okresného prokurátora pre skutok kvalifikovaný ako obzvlášť závažný zločin pozbavenia osobnej slobody podľa § 182 ods. 1,

ods. 2 písm. a/, písm. b/, ods. 3 písm. b/ Tr. zák. s poukazom na § 139 ods. 1 písm. e/ Tr. zák. a § 140 písm. c/ Tr. zák.

Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 12. júna 2013, sp. zn. 3To/19/2013, (č.l. 7946-7959) vo vzťahu k obvinenej Z.Z., postupom podľa § 321 ods. 1 písm. d/, ods. 3 Tr. por. zrušil vyššie označený rozsudok Okresného súdu Bratislava II v časti vo výroku o treste a menovanej podľa § 221 ods. 4 Tr. zák. s použitím § 37 písm. h/, m/, § 38 ods. 7, § 41 ods. 2, § 42 ods. 1 Tr. zák. uložil súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 16 rokov. Postupom podľa § 48 ods. 3 písm. b/ Tr. zák. obvinenú na výkon trestu odňatia slobody zaradil do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom stráženia. Krajský súd zároveň podľa § 42 ods. 2 Tr. zák. zrušil výrok o treste v rozsudku Okresného súdu Bratislava I z 26. novembra 2007, sp. zn. 1T/86/2007, ako aj všetky ďalšie rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 12. júna 2013, sp. zn. 3To/19/2013, podala 14.10.2014 obvinená Z.Z. prostredníctvom obhajcu dovolanie z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c/, k/ Tr. por. (č.l. 8085-8100). Spis bol predložený najvyššiemu súdu 25. júna 2015.

V úvodnej časti dovolania (prvých sedem strán) obvinená chronologicky poukázala na uznesenia o začatí trestného stíhania a uznesenia o vznesení obvinení s odkazom na zvolenie či ustanovenie toho ktorého obhajcu v konkrétnej veci. Existenciu dovolacieho dôvodu podľa **§ 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por.** odôvodnila v podstate nasledovne: „Od 23.10.2008 vyšetrovateľ vo veci ČVS: PPZ-87/BOK-B-2007 konal s JUDr. R.K. ako mojím obhajcom, ktorý ma zastupuje vo všetkých spojených veciach (ČVS: PPZ-87/BOK-B-2007) bez ohľadu na skutočnosť, že ja som ho splnomocnila na obhajobu „len“ vo veci vedenej pôvodne pod ČVS: PPZ-81/BOK-B-2007 a v uvedenom období som mala zvoleného obhajcu JUDr. P.O., ktorý ma od 26.2.2008 do 5.3.2009, resp. 19.3.2009 zastupoval vo veci ČVS: PPZ-87/BOK-B-2007, týkajúcej sa aj skutku kvalifikovaného ako obzvlášť závažný zločin pozbavenia osobnej slobody podľa § 182 ods. 1, ods. 2 písm. a, písm. b, ods. 3 písm. b/ Tr. zák.. Nakoľko však ustanovenie obhajcu JUDr. R.K. - OS BA II z 13.8.2008 (poznámka - vec ČVS: PPZ-87/BOK-B-2007) zaniklo zánikom dôvodu nutnej obhajoby, ktorý v konkrétnej veci zanikol mojím prepustením z väzby 26.8.2008, resp. tým, že som sa 29.9.2008 vzdala práva na povinnú obhajobu je zrejmé, že najneskôr od 5.3.2009, resp. 19.3.2009, aj napriek skutočnosti, že sa voči mne viedlo trestné stíhanie pre skutok kvalifikovaný ako obzvlášť závažný zločin pozbavenia osobnej slobody som nemala žiadneho obhajcu (ani JUDr. R.K.), ktorý by ma zastupoval v konaní o obzvlášť závažnom zločine aj napriek tomu, že som obhajcu musela mať. Navyše od 26.3.2009 sa vo veci ČVS: PPZ-87/BOK-B-2007 viedlo proti mne konanie proti ušlej. Od tohto momentu som musela mať obhajcu ustanoveného podľa § 37 písm. e/ Tr. por., teda nielen podľa § 37 ods. 1 písm. c/ Tr. por. Vzhľadom na skutočnosť, že v období vedenia konania proti mojej osobe ako ušlej som žiadneho obhajcu, ktorý by ma v tomto konaní ako ušlú zastupoval nemala, celé vyšetrovanie je postihnuté nedostatkom zákonnosti a závažným procesným pochybením majúcim za následok, že zásadným spôsobom bolo porušené moje právo na obhajobu. Vzhľadom na vyššie uvedené je potom zrejmé, že preštudovanie spisu advokátom JUDr. R.K. v dňoch 14.9.2009 a 16.9.2009 nie je možné chápať ako preštudovanie spisu rešpektujúce právo na obhajobu. V podstate tak možno skonštatovať, že do dnešného dňa nedošlo k zákonnému preštudovaniu spisu postupom podľa § 208 Tr. por.“

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. obvinená ďalej odôvodnila i tým, že nebola riadne upozornená na zmenu právnej kvalifikácie, pretože: „Z podanej obžaloby je zrejmé, že podľa OP BA II som sa v bode 1 až 4 (teda v štyroch trestných veciach) mala dopustiť pokračovacieho obzvlášť závažného zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. c/, ods. 4 písm. a/ Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. g/ Tr. zák. spáchaného formou

spolupáchateľstva podľa § 20 Tr. zák., z toho v bodoch 1 a 2 v súbehu so zločinom falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej značky podľa § 352 ods.1, ods. 4 Tr. zák. Napokon to, že som nebola upozornená pred podaním obžaloby na zmenu právnej kvalifikácie dokazuje aj prípis OP BA II z 9.4.2010 (č.l. 6583) obsahujúci upozornenie, že tam uvedené skutky mieni v obžalobe posudzovať ako súbeh so zločinom falšovania a pozmeňovania verejnej listiny... podľa § 352 ods. 1, ods. 4 Tr. zák. Z tohto prípisu, vyhotoveného 21 dní pred vypracovaním obžaloby, totiž jednoznačne vyplýva, že som stíhaná za:

- zločin podvodu spolupáchateľstvom podľa § 20, § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a/ Tr. zák. a
- pokračovací obzvlášť závažný zločin podvodu spolupáchateľstva podľa § 20, § 221 ods. 1, ods. 3 písm. c/, ods. 4 písm. a/ Tr. zák. s poukazom na ustanovenie § 138 písm. f/, g/ Tr. zák.

Uvedené jednoznačne preukazuje, že došlo k porušeniu § 234 ods. 2 Tr. por. a tým aj zásadnému porušeniu práva na obhajobu zakladajúceho dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por.“ Porušenie § 234 ods. 2 Tr. por. obvinená v dovolaní odôvodnila i tým, že upozornenie na zmenu právnej kvalifikácie učinené ešte skôr vyšetrovateľom 3.6.2009 (č.l.10) bolo doručené JUDr. R.K., pričom podľa § 206 ods. 6 Tr. por. má byť o tom upozornený obvinený, pričom v tomto štádiu sa viedlo voči nej trestné konanie ako voči ušlej a JUDr. R.K. nemal oprávnenie zastupovať ju, a to ani na základe plnej moci ani ako advokát ex offio. Existenciu dovolacieho dôvodu podľa **§ 371 ods. 1 písm. k/ Tr. por.** obvinená odôvodnila tým, že: „Dňa 14.5.2009 vydal OS BA II na moju osobu európsky zatykáci rozkaz (č.l. 173 až 178). Pri mojom výsluchu 29.9.2008, teda po spojení vecí uznesením zo 7.8.2008 ČVS: PPZ-87/BOK-B-2007, som bola vyšetrovateľom upozornená, že skutok uvedený v uznesení z 9.6.2008, ČVS: PPZ-81/BOK-B-2007, ktorým mi bolo vznesené obvinenie pre zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a/ Tr. zák. bude ďalej kvalifikovaný ako zločin falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej značky podľa § 352 ods. 1, ods. 4 Tr. zák. (č.l. 5170-5179). V európskom zatykácom rozkaze napriek existencii tejto skutočnosti uvedená právna kvalifikácia popísaná pôvodne v uznesení z 9.6.2008, ČVS: PPZ-81/BOK-B-2007, nebola uvedená. Správna a úplná právna kvalifikácia skutku je dôležitá pre rozhodnutie vykonávajúceho štátu, v danom prípade Rakúska. Ako totiž vyplýva z Rámcového rozhodnutia Rady z 13. júna 2002 o európskom zatykáci a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi (2002/584/SVV) uverejneného v Úradnom vestníku ES L 190 dňa 18.7.2002, len takýmto spôsobom môže dôjsť zo strany vykonávajúceho štátu k riadnemu posúdeniu obojstrannej trestnosti skutku. Uvedené platí aj napriek tomu že v rámci vydávacieho konania bol zo strany rakúskych orgánov spomínaný výlučne príkaz OS BA II na zatknutie zo dňa 18.02.2009, spis. zn.: Tp 805/2009 a nie EZR, pričom s EZR som sa prvýkrát oboznámila až po podaní obžaloby. Uvedené pochybenie tak má za následok to, že bez ďalšieho trestné stíhanie mojej osoby minimálne za tento skutok v rozsahu jeho právnej kvalifikácie ... podľa § 352 ods. 1, ods. 4 Tr. zák. nebolo prípustné, čím je naplnená dôvodnosť dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. k/ Tr. por.“ V tejto súvislosti obvinená poukázala na rozhodnutie ESD C-388/2008 vo veci Leymann, Pustovarov. V závere dovolania obvinená zhrnula, že dovolanie vychádza: „Práve z mojich odvolacích námietok, poukazujem na skutočnosť, že v Rozsudku KS v BA úplne absentuje ich čo i len minimálne rozobratie. Súčasne však treba uviesť, že tieto svoje námietky som prezentovala aj v konaní pred OS BA II a ani v Rozsudku OS BA II sa odpovede na ne nenachádzajú. Z množstva týchto námietok si dovoľím upozorniť najmä na porušenie práv o povinnej obhajobe, v súvislosti s konaním o obzvlášť závažnom zločine a v konaní proti ušlému. A to ide pritom o zásadnú otázku týkajúcu sa zákonnosti celého trestného konania. Na základe vyššie uvedeného si dovoľujem Najvyšší súd Slovenskej republiky požiadať, aby podľa ustanovenie § 386 ods. 1 Tr. por.

rozsudkom vyslovil, že rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo dňa 12.06.2013, spis. zn.: 3To/19/2013 a konaním, ktoré mu predchádzalo, z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. c/ a k/ Tr. por. bol porušený zákon v môj neprospech, tento rozsudok, rozsudok Okresného súdu Bratislava II zo dňa 04.07.2012, spis. zn. 2T/9/2010 zrušil, ako aj všetky ďalšie rozhodnutia na zrušené rozsudky obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad a Okresnému súdu Bratislava II prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.“

K dovolaniu sa vyjadril okresný prokurátor Okresnej prokuratúry Bratislava II nasledovne: „Námietky obhajcu Mgr. J.V. v písomnom odôvodnení dovolania k zásadnému porušeniu práva odsúdenej na obhajobu, ako aj k porušeniu zásady špeciality v konaní po vydaní Z.Z. v procesnom postavení obvinenej na územie Slovenskej republiky na základe európskeho zatýkacieho rozkazu, považujem za neopodstatnené. Najmä ak s dôvodmi dovolania sa mal možnosť už oboznámiť druhostupňový Krajský súd v Bratislave, ktorý vo veci konal a rozhodol v konaní o odvolaní odsúdenej pod spisovou značkou 3To/19/2013, teda nejde o nové skutočnosti (súdu doposiaľ neznáme, resp. s ktorými sa nemal možnosť oboznámiť a poňať ich do svojho rozhodnutia).

Vo vzťahu k vydaniu Z.Z. na územie Slovenskej republiky na podklade Európskeho zatýkacieho rozkazu, ktorý vydal tunajší okresný súd Bratislava II v konaní pod spisovou značkou Tp-831/2009 je namieste uviesť, že neboli pochybnosti o zachovaní práva obvinenej na obhajobu, navyše ak k jej vydaniu došlo rakúskymi justičnými orgánmi v zrýchlenom konaní bez uplatnenia zásady špeciality. Vzhľadom k tomu nepovažujem za potrebné vyjadrovať sa k námietkam obhajoby k použitiu kvalifikovanej skutkovej podstaty trestného činu pri podaní obžaloby dozorujúcim prokurátorom, najmä ak na zmenu právnej kvalifikácie boli procesné strany v prípravnom konaní riadne a v čas upozornení“.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) zistil, že dovolanie je prípustné (§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. a/ Tr. por.), bolo podané oprávnenou osobou (§ 369 ods. 2 písm. b/ Tr. por.), v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Tr. por.), na mieste kde možno tento mimoriadny opravný prostriedok podať (§ 370 ods. 3 Tr. por.), obsahuje odôvodnenie (§ 374 ods. 1, ods. 2 Tr. por.) a dospel k záveru, že nie je možné o dovolaní rozhodnúť v súlade s návrhom obvineného, pretože je zrejmé, že neboli splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por.

V prvom rade najvyšší súd poznamenáva, že v zmysle § 385 Tr. por. je dovolací súd viazaný dovolacími dôvodmi, ktoré sú v ňom uvedené z čoho vyplýva, že táto viazanosť sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Tr. por.) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Tr. por. z hľadiska ich hodnotenia (R 120/2012 - I).

S ohľadom na uvedené nebol najvyšší súd oprávnený preskúmať iné v dovolaní označené porušenia zákona, ktoré nezodpovedajú vymedzeným dovolacím dôvodom, pretože by si tak atrahoval prieskum právoplatného rozhodnutia a jemu predchádzajúceho konania nad rámec návrhu – dovolania, čo by znamenalo prekročenie právomoci vyplývajúcej mu zo zákona (§ 385 Tr. por.) a Ústavy Slovenskej republiky (čl. 2 ods. 2).

Z uvedeného je preto potrebné vyvodiť, a to aj s ohľadom na povahu dovolacieho konania, ktoré je ako **návrhové konanie** vždy podmienené návrhom oprávnenej osoby znalej práva – minister spravodlivosti, generálny prokurátor, obhajca, že najvyšší súd je viazaný podaným návrhom do takej miery, že v rámci prieskumu dodržiavania zákonnosti nemôže ísť nad rámec návrhu a tam špecifikovaných dôvodov dovolania (§ 385 Tr. por.). Preto najvyšší súd podrobil prieskumu vecné argumenty dovolateľa zodpovedajúce dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 Tr. por. bez hlbšieho prieskumu tých argumentov, ktoré im nezodpovedajú.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por.

Existenciu tohto dovolacieho dôvodu obvinená vecne, ale nie relevantne odôvodnila porušením práva na obhajobu tým, že nemala obhajcu, keď ho musela mať v dôsledku čoho nebola riadne upozornená na zmenu právnej kvalifikácie a bolo porušené i jej právo na preskúvanie spisu.

Jednou zo základných zásad trestného konania je aj zásada práva na obhajobu vyjadrená v ustanovení § 2 ods. 9 Tr. por. Právo na obhajobu je zakotvené v čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd i v čl. 6 ods. 3 písm. b, c, d/ Dohovoru. Právo na obhajobu patrí k základným atribútom spravodlivého procesu, keďže zabezpečuje aj rovnosť zbraní medzi obvineným na jednej strane a prokurátorom na druhej strane. Zmyslom tohto práva je zaručiť ochranu zákonných záujmov a práv osoby, proti ktorej sa konanie vedie, pretože aj bezchybné rešpektovanie práva na obhajobu je dôležitým predpokladom vydania zákonného a spravodlivého rozhodnutia. Právo na obhajobu v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. je potrebné chápať ako vytvorenie podmienok na plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého práva na obhajobu. Tento dovolací dôvod možno úspešne uplatňovať len vtedy ak právo na obhajobu bolo porušené **zásadným spôsobom**.

V súvislosti s dovolateľkou konštatovaným porušením jej práva na obhajobu najvyšší súd preskúmaním spisového materiálu zistil, že obvinenou prednášané argumenty, názory a závery sú takmer totožné s tými, ktoré prednášala už v konaní pred Krajským súdom v Bratislave (č.l. 7926 - 7927), načo krajský súd síce stručne, ale predsa reagoval vo svojom rozhodnutí, keď vysvetlil, že v zmysle § 43 ods. 3 Tr. por. skôr zvolený alebo ustanovený obhajca je povinný plniť si svoje povinnosti až do skutočného prevzatia obhajoby iným zvoleným alebo ustanoveným obhajcom.

Najvyšší súd dopĺňa:

Dôvod povinnej obhajoby u obvinenej Z.Z. vznikol dňom 4. marca 2008, kedy jej bolo uznesením, ČVS: PPZ-87/BOK-B-2007, zo 4. marca 2008 (č.l. 11-13) vznesené obvinenie zo spáchania obzvlášť závažného zločinu pozbavenia osobnej slobody podľa § 182 ods. 1, 2 písm. a, b, ods. 3 písm. b/ Tr. zák. s poukazom na § 139 ods. 1 písm. e/ Tr. zák. a § 140 písm. c/ Tr. zák. spáchaného spolupáchateľstvom podľa § 20 Tr. zák. pre skutok z januára 2007, spáchaný spoločne so Z.M. V tom čase ju na základe plnomocenstva z 25. februára 2008 (č.l. 182, 183, 184) vo veci ČVS: PPZ-87/BOK-B-2007, vedenej (v tom čase len) pre zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a/, písm. c/ Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. f, g/ Tr. zák. obhajoval zvolený obhajca JUDr. P.O. (išlo o skutok spáchaný so Z.M. v presne nezistenom čase roku 2006 do 31. 10.2006). Plnomocenstvom z 26. februára 2008 (č.l. 184) obvinená splnomocnila JUDr. P.O. na obhajobu len vo veci ČVS: PPZ-87/BOK-B-2007, čo znamenalo, že ju mohol obhajovať v konaní (od 4.3.2008 pod totožným ČVS vznesené obvinenie pre obzvlášť závažný zločin pozbavenia osobnej slobody) len pre vyššie uvedené dva trestné činy - zločin podvodu (bod 4. rozsudku okresného súdu) a obzvlášť závažný zločin pozbavenia osobnej slobody (oslobodený skutok v rozsudku okresného súdu).

Z predloženého spisového materiálu okrem iného vyplýva i to, že 26. mája 2008 (č.l.4096 - 4100, zv. 21) došlo k spojeniu vecí ČVS: PPZ-48/BOK-V-2008 (bod 6. rozsudku), ČVS: PPZ-47/BOK-B-2008 (bod 5. rozsudku), ČVS: PPZ-84/BOK-B-2007 (bod 3. rozsudku), ČVS: PPZ-83/BOK-B-2007 (bod 1. rozsudku) na spoločné konanie pod spisovú značku ČVS: PPZ-83/BOK-B-2007.

Dňa 13. júna 2008 (č.l. 49-54, zv. 1) došlo k spojeniu vecí ČVS: PPZ-83/BOK-B-2007 a ČVS: PPZ-87/BOK-B-2007 na spoločné konanie pod spisovú značku ČVS: PPZ-87/BOK-B-2007.

Po tomto spojení obvinená Z.Z. plnomocenstvom z 11. júla 2008 (č.l. 186, zv. 1) presne špecifikovala JUDr. P.O. rozsah obhajobných aktivít tak, že: „obhajcu splnomocňujem na konanie vo veci mojej obhajoby, kde som stíhaná za trestný čin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 Tr. zák., ktorého som sa mala dopustiť voči poškodenej osobe R. Š. (poznámka bod 4 rozsudku), ako aj vo veci a skutku pozbavenia osobnej slobody § 182 ods. 1, ods. 2, ods. 3 Tr. zák., teda skutku ktorého som sa mala dopustiť spoločne s obvinenou Z.M. (poznámka – oslobodený skutok). Splnomocnenie sa týka len na hore uvedené skutky, na iné skutky, ktoré sú zahrnuté v uznesení o spojení vecí, ČVS: PPZ-87/BOK-B-2007, z 13. júna 2008 sa predmetné splnomocnenie nevzťahuje.“

Zo spisu ďalej vyplýva, že okrem konania pod ČVS: PPZ-87/BOK-B-2007 bolo od 9. júna 2008 pod ČVS: PPZ-81/BOK-B-2007, (č.l. 5142-5145, zv. 27) vedené samostatné konanie voči Z.Z. v rámci ktorého bola stíhaná zo spáchania zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a/ Tr. zák. pre skutok z 10. mája 2006 (bod 2. rozsudku). V tejto veci (ČVS: PPZ-81/BOK-B-2007) si obvinená 19. júna 2006 (č.l. 5160, zv. 27) zvolila obhajcu JUDr. R.K.

Dňa 7. augusta 2008 (č.l. 55-62, zv. 1) došlo k spojeniu všetkých vecí:

- ČVS: PPZ-83/BOK-B-2007,
- ČVS: PPZ-87/BOK-B-2007,
- ČVS: PPZ-81/BOK-B-2007,

na spoločné konanie pod ČVS: PPZ-87/BOK-B-2007.

Tým, že obvinená Z.Z. v plnomocenstve JUDr. P.O. z 11. júla 2008 tohto splnomocnila len na obhajobu pre skutok pod bodom 4. rozsudku a oslobodený skutok, stalo sa to, že v jednom konaní (spoločné konanie o všetkých trestných činoch) ju pri skutkoch (čiastkových útokoch) pod bodmi 1, 3, 5 a od 5. augusta 2009 i bodu 6 nemal kto obhajovať, nehovoriac o tom, že od 3. júla 2009 (upozornenie na zmenu právnej kvalifikácie na č. l. 10) sa zo zločinov pod bodmi 1. až 4. rozsudku okresného súdu stal pokračovací obzvlášť závažný zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. c/, ods. 4 písm. a/ Tr. zák. Zároveň nemožno prehliadnúť vymedzenie plnomocenstva pre zvoleného obhajcu JUDr. R.K. len na konanie o skutku – zločine podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a/ Tr. zák. (bod 2 rozsudku) pôvodne vedeného pod ČVS: PPZ-81/BOK-B-2007 (č.l. 5160, zv. 27), keď pri výsluchu 8. augusta 2008 (č.l. 261, zv. 2) obvinená uviedla: „v jednej z trestných vecí, z ktorých som obvinená a ktoré sú spojené na spoločné konanie ma zastupuje JUDr. R.K., a to konkrétne v trestnej veci, kde je poškodený V. Ja súhlasím s tým, aby JUDr. R.K. ma zastupoval avšak iba v tej veci, v ktorej je poškodený V. Včera 7. augusta 2008, som obdržala od JUDr. P.K. vypovedanie plnej moci, ktoré mi zaslal 5. augusta 2008. Ja som si do dnešného dňa obhajcu nezvolila a súhlasím s tým, aby mi bol obhajca ustanovený“.

V spoločnom konaní o obzvlášť závažnom zločine a ďalších trestných činoch, na ktoré sa nevzťahuje povinná obhajoba v zmysle § 37 ods. 1 písm. c/ Tr. por. (zločiny, prečiny) musí byť zabezpečené právo na obhajobu vo vzťahu ku všetkým trestným činom, pretože vždy ide o konanie o obzvlášť závažnom zločine tak, ako to predpokladá ustanovenie § 37 ods. 1 písm. c/ Tr. por., pričom procesné úkony vykonané v spoločnom konaní vo vzťahu k zločinu, či prečinu bez toho, aby bolo obhajcovi a obvinenému umožnené pri výkone procesných úkonoch realizovať právo na obhajobu (najmä § 213 Tr. por.) by trpeli procesnou nespôsobilosťou a nepožiteľnosťou v ďalšom trestnom konaní.

Ak teda obvinená Z.Z. po spojení všetkých vecí do jedného spoločného konania neumožnila zvoleným obhajcom JUDr. P.O. a JUDr. R.K. obhajovať ju vo vzťahu ku všetkým trestným činom (viď plnomocnenstvo z 11. júla 2008 na č.l. 186, zv. 1, plnomocnenstvo na č.l. 5160, zv. 27, č.l. 261 zv. 2 a tiež na č.l. 5177, zv. 27) bolo správne, nevyhnutné a zákonné ustanoviť jej obhajcu na výkon obhajobných aktivít vo vzťahu ku všetkým trestným činom

prejednávaným v spoločnom konaní. Stalo sa tak hneď po jej výsluchu z 8. augusta 2008, dňa 13. augusta 2008, kedy jej bol ustanovený obhajca JUDr. R.K. (č.l. 203, zv. 2) na výkon obhajoby vo vzťahu ku všetkým trestným činom prejednávaných v tom čase už v spoločnom konaní pod ČVS: PPZ-87/BOK-B-2007 o všetkých trestných činoch. Od tohto okamihu až do 23. júna 2010, kedy Okresný súd Bratislava II ustanovil obvinenej obhajcu JUDr. P.O. (č.l. 6673) bolo celé prebiehajúce konanie „pokryté“ legitímne ustanoveným obhajcom JUDr. R.K., a preto právo obvinenej na obhajobu nebolo žiadnym spôsobom porušené, a to ani v okamihu keď sa konalo proti nej ako proti ušlej, ani v čase keď bola vo väzbe, a ani vtedy keď sa na istý čas vzdala práva na povinnú obhajobu. V tejto súvislosti je potrebné vysloviť, že JUDr. R.K. vyjadrením sa obvinenej, že sa vzdáva práva na povinnú obhajobu nezanikla povinnosť obhajovať menovanú, pretože súd nerozhodol o zrušení jeho ustanovenia.

Najvyšší súd uzatvára, že v prípade ak dôjde k ustanoveniu obhajcu podľa § 40 ods. 1 Tr. por. a to z akéhokoľvek dôvodu uvedeného v ustanovení § 37 ods. 1, ods. 2, ods. 3 Tr. por. a § 38 ods. 1 Tr. por. ustanovenie obhajcu nezaniká automaticky po odpadnutí dôvodov povinnej obhajoby, ale zaniká až rozhodnutím o zrušení ustanovenia podľa § 40 ods. 1 tretia veta Tr. por., resp. 40 ods. 4, ods. 5, ods. 6 Tr. por., resp. § 41 ods. 2 Tr. por., pretože rozhodnutie o zrušení ustanovenia obhajcu podľa vyššie uvedených ustanovení má konštitutívny a nie deklaratórny charakter. Preto platí, že ak si (napríklad) obvinený zvolí obhajcu namiesto obhajcu, ktorý mu bol pred tým ustanovený (§ 40 ods. 5 Tr. por.) ustanovenému obhajcovi povinnosť obhajovať obvineného nezaniká (čo zrozumiteľne dokumentuje *expressis verbis* v druhej vete ods. 5 § 40 Tr. por., určená povinnosť zrušiť ustanovenie obhajcu), ale len spočíva až do rozhodnutia o zrušení ustanovenia. Ak v ďalšom konaní (napríklad) zvolený obhajca vypovie plnomocenstvo obvinenému, pôvodne ustanovenému obhajcovi sa obnoví povinnosť ďalej obhajovať obvineného. Uvedené platí rovnako i na situáciu keď sa obvinený vzdá práva na povinnú obhajobu v zmysle § 37 ods. 4 prvá veta Tr. por. a následné toto vyhlásenie vezme späť podľa § 37 ods. 4 druhá veta Tr. por. a § 38 ods. 4 Tr. por.

Pokiaľ obvinená v dovolaní argumentovala aj tým, že nebola riadne upozornená na zmenu právnej argumentácie najvyšší súd nezdieľa jej názor, pretože upozornenie na zmenu právnej kvalifikácie z 9. apríla 2010 (č.l. 6583,) bolo vykonané v súlade s ustanovením § 234 ods. 2 Tr. por., pričom prokurátor zrozumiteľne označil, že je stíhaná aj za pokračovací obzvlášť závažný zločin podvodu spolupáchateľstvom podľa § 20 § 221 ods. 1, ods. 3 písm. c/, ods. 4 písm. a/ Tr. zák. s poukazom na ust. § 138 písm. f/, písm. g/ Tr. zák., a že aj tento trestný čin mieni posudzovať v súbehu so zločinom falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej značky podľa § 352 ods. 1, ods. 4 Tr. zák. Prokurátor sa pritom nedotkol kvalifikácie iných trestných činov, pre ktoré sa viedlo trestné stíhanie, nakoľko zmena právnej kvalifikácie sa týkala len prokurátorom presne vymedzených skutkov. Navyiac je neprehliadnuteľným, že upozorneniu na zmenu právnej kvalifikácie prokurátorom predchádzalo upozornenie na zmenu právnej kvalifikácie vyšetrovateľom na č.l. 10 zv. 1 z 3. júna 2009 a upozornenie na zmenu právnej kvalifikácie vyšetrovateľom z 29. septembra 2008 na č.l. 5177 zv. 27.

Preto najvyšší súd považuje úvahy obvinenej o tom, že týmto upozornením bola stíhaná len za dva trestné činy za mylné. Tu si žiada dodať, že v prípade, ak by aj upozornenie na zmenu právnej kvalifikácie pred podaním obžaloby nespĺňalo všetky kritéria § 234 ods. 2 Tr. por. nedošlo by k porušeniu práva na obhajobu **zásadným** spôsobom, tak ako to predpokladá ustanovenie § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por., pretože po podaní obžaloby mala obvinená i obhajca dostatočný priestor na spochybnenie nielen právnej kvalifikácie trestných činov, ale i celej obžaloby.

S ohľadom na uvedené považuje najvyšší súd všetky argumenty obvinenej Z.Z., ktorými v dovolaní odôvodnila porušenie jej práv na obhajobu (a v dôsledku toho i porušenie práva na preštudovanie spisu) za neakceptovateľné, a preto konštatuje, že nezistil splnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c / Tr. por.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. k/ Tr. por.

Tento dovolací dôvod je daný len vtedy, ak sa proti obvinenému viedlo trestné stíhanie hoci bolo neprípustné a spočíva v tom, že príslušný orgán – v závislosti na tom, kedy dôvod neprípustnosti trestného stíhania vyšiel najavo – nerozhodol o zastavení trestného stíhania podľa § 215 ods. 1 písm. d/ Tr. por., § 241 ods. 1 písm. c/ Tr. por., § 244 ods. 1 písm. c/ Tr. por., § 281 ods. 1 písm. a/ Tr. por., § 290 ods. 1 Tr. por. v dôsledku čoho došlo k inému rozhodnutiu, ktoré je pre obvineného menej priaznivé (najmä k odsudzujúcemu rozsudku), a ktoré je rozhodnutím vo veci samej v zmysle § 368 ods. 1, ods. 2 Tr. por. Označený dovolací dôvod sa teda týka len takej neprípustnosti trestného stíhania, ktorá je založená na dôvodoch podľa § 9 ods. 1 písm. a/ až d/ Tr. por. lebo výlučne v tomto ustanovení Trestný poriadok taxatívne vypočítava dôvody neprípustnosti trestného stíhania.

Obvinená vecne ale opäť nie relevantne argumentovala (hoci nie doslovne) porušením zásady špeciality v zmysle § 31 a nasl. zákona o európskom zatýkacom rozkaze č. 154/2010 Z.z.

Najvyšší súd uvádza, že v zmysle zásady špeciality nesmie byť obvinený stíhaný ani odsúdený za iný trestný čin spáchaný pred vydaním obvinenej osoby, na ktorý sa európsky zatýkací rozkaz nevzťahuje. Ak by vyššie uvedené nebolo rešpektované došlo by k porušeniu ustanovenia § 9 ods. 1 písm. b/ Tr. por., podľa ktorého trestné stíhanie nemožno začať a ak už bolo začaté nemožno v ňom pokračovať a musí byť zastavené ak ide o osobu, ktorá je vyňatá z pôsobnosti orgánov činných v trestnom konaní a súdu alebo o osobu, na ktorej stíhanie je potrebný súhlas ak taký súhlas nebol oprávneným orgánom daný.

Porušenie ustanovenia § 9 ods. 1 písm. b/ Tr. por. napĺňa dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. k/ Tr. por., na ktorý v dovolaní poukázala obvinená. V prípade obvinenej Z.Z. však nedošlo k porušeniu § 9 ods. 1 písm. b/ Tr. por., a teda ani k naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. k/ Tr. por., pretože:

Podľa § 31 ods. 1 zákona č. 154/2010 Z.z. o európskom zatýkacom rozkaze osoba, ktorá bola vydaná z iného členského štátu na základe európskeho zatýkacieho rozkazu, nesmie byť v štáte pôvodu stíhaná, odsúdená, nemôže byť obmedzená jej osobná sloboda za trestné činy, ktoré spáchala pred vydaním, na ktoré sa európsky zatýkací rozkaz nevzťahoval.

Podľa § 31 ods. 2 písm. e/ zákona č. 154/2010 Z.z. o európskom zatýkacom rozkaze, ak bola osoba vydaná do Slovenskej republiky, zásada špeciality sa neuplatní, ak osoba sa vzdala práva na uplatnenie zásady špeciality podľa ods. 1 v rámci konania vo vykonávajúcom štáte. Z pripojeného spisu Okresného súdu Bratislava II, sp. zn. Tp 831/2009, konkrétne z uznesenia Krajinského súdu pre trestné veci Viedeň, sp. zn. 354 Hr 302/09z, z 30.12.2009 (č.l. 74, 76) vyplýva, že vo veci vydania obv. Z.Z. na jej trestné stíhanie do Slovenskej republiky bolo vykonané tzv. zjednodušené vydanie menovanej, s ktorým „**nie je spojená žiadna zásada špeciality**“. Odôvodnenie označeného uznesenia zrozumiteľne vyplýva, že menovaná bola vydaná na podklade európskeho zatýkacieho rozkazu vydaného Okresným súdom Bratislava II zo 14.5.2009, sp. zn. Tp 831/2009, a teda nie je pravdivé tvrdenie obvinenej na str. 10 dovolania, že rakúske orgány spomínali výlučne príkaz OS BA II z 18.2.2009, sp. zn. Tp 805/2009, a nie EZR. Už samotná skutočnosť, že obvinená sa v rámci zjednodušeného vydávacieho konania v Rakúskej republike vzdala zásady špeciality je dostatočná na vyslovenie, že nemohlo dôjsť v následnom súdnom konaní na Slovensku k porušeniu tejto zásady, a teda ani k naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. k/ Tr. por. Aj napriek tomu (najmä s ohľadom na úvahy obvinenej v dovolaní) považuje najvyšší súd za vhodné vysvetliť i nasledovné:

Podľa čl. 8 ods. 1 písm. d/ a e/ Rámcového rozhodnutia Rady 2002/584/SVV z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi (ďalej len „Rámcové rozhodnutie“) musí európsky zatykač obsahovať tieto informácie:

„d/ charakter a skutkovú podstatu trestného činu najmä vo vzťahu k čl. 2;

e/ opis okolností, za ktorý bol trestný čin spáchaný, vrátane času, miesta a miery účasti vyžadanej osoby na trestnom čine“.

Čl. 27 ods. 2 Rámcového rozhodnutia ustanovuje, že „odovzdávaná osoba sa nemôže trestne sťažovať, odsúdiť alebo inak pozbaviť slobody pre iný trestný čin spáchaný pred jej odovzdaním ako pre ten, pre ktorý bola odovzdaná s výnimkou...“ Článku 27 ods. 2 Rámcového rozhodnutia zodpovedá náš § 31 ods. 1 zákona č. 154/2010 Z.z. o európskom zatykačom rozkaze).

Rozsudkom Tretej komory súdneho dvora z 1. decembra 2008 vo veci C-388/08PPU (Arthur Leymann a Alexej Pustovarov) bola podrobne riešená zásada špeciality a otázka „iného trestného činu“ najmä v zmysle totožnosti skutku a v dôsledku toho i jeho právnej kvalifikácie. Európsky súd pre ľudské práva (správne ESD – redakč. pozn.) zrozumiteľne vyslovil, že pre posúdenie, či ide o „iný trestný čin“ nie je rozhodujúca jeho právna kvalifikácia (v každom členskom štáte môže byť a je iná), ale opis – obsah skutku. Zhodné pri zachovaní totožnosti skutku musí zostať konanie ako také, ktoré napĺňa znaky skutkovej podstaty trestného činu. „Zmeny v okolnostiach týkajúcich sa času a miesta sú prípustné, pokiaľ vyplývajú z dôkazov zhromaždených v priebehu konania vedeného vo vydávajúcom členskom štáte v súvislosti s konaním opísaným v zatykači pokiaľ nemenia povahu trestného činu a nie sú dôvodom na odmietnutie výkonu európskeho zatykača na základe článku 3 a 4 Rámcového rozhodnutia. Je úlohou príslušného vnútroštátneho súdu, aby vo svetle kritérií uvedených v predchádzajúcom bode tohto rozsudku preukázal, či trestný čin opísaný v obžalobe predstavuje iný trestný čin ako ten, ktorý je opísaný v zatykači“.

Vo veci obvinenej Z.Z. bol 14. mája 2009, pod sp. zn. Tp 831/2009, (č.l. 173 – 179, zv. 1) vydaný európsky zatykáč rozkaz, v ktorom sú pri zachovaní totožnosti skutku v zhode s rozsudkom Okresného súdu Bratislava II opísané skutkové vety jednotlivých trestných činov, pre ktoré bola menovaná vydaná a následne odsúdená. Nesúlady len v právnej kvalifikácii opísaných skutkov medzi európskym zatykáčim rozkazom a odsudzujúcim rozsudkom vo svetle vyššie uvedeného rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva (správne ESD – redakč. pozn.) nie je pre zásadu špecialitu jediným a ani rozhodujúcim kritériom.

Preto najvyšší súd konštatuje, že v prípade obvinenej Z.Z. v prejednávanej veci nezistil naplnenie ani dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. k/ Tr. por. a s ohľadom na vyššie uvedené rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovvej časti tohto uznesenia.